

Memòria del *ces*

Sobre l'economia,
el treball i la societat de les Illes Balears

2023

(Resum executiu)

Consell Econòmic i Social
de les Illes Balears

Memòria del *ces*

Sobre l'economia,
el treball i la societat de les Illes Balears

2023

(Resum executiu)

EDITAT PER:

Consell Econòmic i Social de les Illes Balears

DISSENY GRÀFIC, INFOGRAFIES I MAQUETACIÓ: amadip.esment

ASSESSORAMENT LINGÜÍSTIC: Ciceró Pasqual Cardona

ISSN: 2792-6133

DIPÒSIT LEGAL: PM-2783-2003

S'autoritza la reproducció d'aquesta memòria sempre que n'aparegui la procedència.

COMISSIÓ DE TREBALL PER A L'ELABORACIÓ DE LA MEMÒRIA DEL CES 2023

President

Carles Mulet Forteza (grup III, UIB)

Vicepresidenta

Silvia Montejano Cofreces (grup II, CCOO)

Membres titulars

Maria del Mar Muñoz Muñoz (grup I, CAEB)

Luis Ramis de Ayreflor Cardell (grup III, Govern IB)

Miguel Ángel Romero Barrones (grup II, UGT)

La Comissió de Treball s'ha reunit els dies 9 de febrer, 27 de febrer i 9 de juny de 2024.

DIRECCIÓ I COMPENDI DEL RESUM EXECUTIU DE LA MEMÒRIA DEL CES 2023

Antoni Lluís Alcover Casasnovas
Secretari general del CES

Anna Grau Casajust
Cap del Servei d'Estudis del CES

SÓN MEMBRES TITULARS DEL PLE DE CES

La Memòria del CES 2023 sobre l'economia, el treball i la societat de les Illes Balears ha estat aprovada pel Ple del CES en la sessió del 5 de juliol de 2024. En són membres titulars:

Grup I:

CAEB

Carmen Planas Palou
Sergio Bertrán Damián
Maria del Mar Muñoz Muñoz
Francisco Martorell Esteban
Eduardo López Ramos
Rafael Roig Crimalt
Antoni Gayà Gayà

Azucena Jiménez Ruiz
Margarida Adrover Caldentey

PIMEB

Alfonso Rojo Serrano
Justo Saura Mercadal
Jordi Mora Vallbona

Grup II:**CCOO**

José Luis García Vidal
Silvia Montejano Cofreces
Francesc Mellado Serra
Eva Beatriz Cerdeiriña Outerl
Josep Ginard Vallcaneras
Maria Àngels Aguiló Bosch

UGT

Miguel Herranz Bonet
Francisca Garí Perelló
Sebastián Lora Sánchez
José García Relucio
Miguel Ángel Romero Barrones
Sonia Saavedra Ferreira

Grup III:**Sector agrari**

Joan Company Bauzà

Sector pesquer

Domingo Bonnín Bautista

Economia social

Antonio Sierra Rincón

Consumidors i usuaris

Pau A. Monserrat Valentí

Universitat de les Illes Balears

Carles Mulet Forteza

Entitats locals

Gabriel Ferragut Enseñat

Associacions i organitzacions que tenen com a finalitat principal la protecció del medi ambient

Lluís Amengual Llabrés

Govern de les Illes Balears

Luis Ramis de Ayreflor Cardell

Consell Insular de Mallorca

Antonio Serra Puig

Consell Insular de Menorca

Joan Pons Pons

Consell Insular d'Eivissa

Josefa Gutiérrez Costa

Consell Insular de Formentera

Juan Manuel Costa Escanellas

PERSONAL TÈCNIC I D'ADMINISTRACIÓ DEL CES:

Assessor econòmic

Miquel Salvà Garví

Cap de Negociat I

M. Inmaculada Alcover Moreno

Cap del Servei Jurídic

Juan Francisco Servera Villena

Secretària de direcció

Lorena Fernández Vega

Cap de la Unitat de Gestió Econòmica

Salvador Clari Enguix

LA MEMÒRIA DEL CES EN FORMAT DIGITAL

Teniu a les mans l'edició impresa del resum executiu de la memòria del CES sobre l'economia, el treball i la societat de les Illes Balears de l'any 2023. Aquesta extensa obra recopila les principals dades socioeconòmiques i laborals de les Balears de l'últim any, analitzades des d'una perspectiva històrica. Un dels objectius del CES és treballar perquè la memòria sigui una eina de consulta útil.

Amb aquest propòsit, a la pàgina web específica de la memòria, a més de poder consultar la versió completa i el resum executiu en format digital, es poden descarregar les dades estadístiques en un format reutilitzable, i també accedir a visualitzacions de dades.

Us convidam a visitar la pàgina web <https://memoriacesib.es> i explorar totes les seccions i recursos disponibles.

ÍNDEX GENERAL

Presentació	9

Bloc I. Panorama econòmic i mediambiental de les Illes Balears	13

1. L'economia de les Illes Balears. Miquel Salvà Garví	15
2. El sector primari. Llorenç Mas Parera i Yolanda Desco Blay	18
3. Indústria i energia. Javier Franconetti Manchado	19
4. Construcció. Catalina Barceló Horrach	20
5. El sector de serveis. Miquel Salvà Garví	21
6. Turisme. Miquel Quetglas Oliver	22
7. Institucions financeres. Alfredo Martín Oliver	24
8. Administracions públiques i càrrega fiscal. Nicolás Alomar Olson	25
9. Societat del coneixement i de la informació. María Díaz Codina, Bel Llodrà Riera, Francesca Morey Fernández i Llúcia Asensio Torres	26
10. Economia social i solidària i finances ètiques. David Abril Hervàs	27
11. L'estat del mediambient a partir de l'Indicador Sintètic Mediambiental de les Illes Balears. Martí Llobera O'Brien	28

Bloc II. Mercat de treball i polítiques d'ocupació	31

1. Anàlisi del mercat de treball. Maria del Mar Ribas Mas	33
2. L'índex de qualitat del treball. Maria del Mar Ribas Mas	34

3.	Polítiques actives d'ocupació. Antònia Puiggròs Rebassa i Anaïs Herrón Museu	37
4.	Les relacions laborals a les Illes Balears. Magdalena Llompart Bennàssar i Maria del Mar Crespí Ferriol	38
5.	La seguretat i la prevenció de riscos laborals. Maria del Mar Ribas Mas	39

Bloc III. Qualitat de vida i estat del benestar

41

1.	La població a les Illes Balears. Ferran D. Lluch Dubon i Diana Roberta Borràs Rhodes	43
2.	Pobresa, exclusió i protecció social. Anna Grau Casajust	44
3.	Salut, qualitat de vida i serveis sanitaris. José María Vicens Gómez, Eusebi Castaño Riera, Maria Magdalena Salom Castell, Gema Jiménez Jiménez, Antoni M. Fuster Miró, María Teresa Blasco Clar	48
4.	Educació. Joan Amer Fernández, Belén Pasqual Barrio i Margarita Vives Barceló	54
5.	Habitatge. Anna Grau Casajust	57
6.	Justícia. Sonia Vidal Ferrer	58
7.	Llengua. Maria del Mar Vanrell Bosch	60
8.	Cultura. Francesca Tugores Truyol	60

Col·laboracions monogràfiques

RI.1.	Inflació i distribució de la renda: claus teòriques per a l'anàlisi de la inflació de 2021 a l'actualitat. Ferran Portella Carbó i Ramon Boixadera Bosch	16
RI.2.	Els factors del (de)creixement de la renda per càpita a les Illes Balears. Qüestió només de productivitat? Miquel Salvà Garví	17

RIII.1. Salut mental infantil a les Illes Balears: és necessari invertir en investigació. Maria Àngels Ollers Adrover, Maria Balle Cabot i Jordi Llabrés Bordoy	54
RIII.2. Formació professional dual a les Illes Balears: hoteleria i turisme. Francesca Salvà Mut, María Tugores Ques, Elena Quintana Murci	55
Agraïments	63

Presentació

La memòria del CES de les Illes Balears sobre l'economia, el treball, el medi ambient i la societat de les Illes Balears intenta realitzar any rere any una anàlisi el més objectiu i ampli possible de la realitat balear. Des d'un enfocament holístic intenta presentar les principals dades econòmiques, socials i mediambientals de les nostres illes per prendre consciència d'on venim i on hem transitat durant l'exercici analitzat. No es tracta de fer judicis de valor sinó de mostrar la realitat per prendre consciència situacional i poder reflexionar a partir de les dades obtingudes. Cal ser conscients que les dades actuals són resultat d'esdeveniments i de decisions adoptades en el passat i que igualment en el futur les decisions que prenguem modificaran tendències i resultats.

La memòria del CES Illes Balears que presentem reflecteix en termes generals una recuperació total de la pandèmia i una tornada a la normalitat. De manera més específica, el 2023 va ser un any marcat per la plena recuperació de l'activitat econòmica, la inflació, la pujada de tipus d'interès i la creació d'ocupació. L'encariment dels aliments, l'habitatge i els problemes de mobilitat han aflorat com les màximes preocupacions dels ciutadans corrents de les Balears mentre que la manca de mà d'obra qualificada i l'augment dels costos dels consums s'han convertit en les principals dificultats empresarials.

Potser el principal problema social que es manifesta a l'estudi i, que per les seves ramificacions afecta pràcticament totes les esferes de les illes, ha estat l'habitatge. El seu estancament pel costat de l'oferta unit al creixement continuat de la demanda pel constant augment poblacional s'ha traduït en increments de preus tant dels habitatges com dels lloguers molt per sobre de l'augment del poder adquisitiu dels ciutadans. Aquest fenomen té múltiples derivades sobre l'oferta de mà d'obra, les places de cobertura professional difícil, la dificultat per atraure funcionaris de l'escala nacional o l'augment de les desigualtats.

La preocupació per la descarbonització de l'economia i el seu encaix amb el creixement del benestar poblacional han adquirit rellevància i presència per als ciutadans de les illes al llarg de l'any 2023 a mesura que s'aconseguien nous records en l'augment de les temperatures globals i el nombre de desastres climàtics. L'índex sintètic de la memòria del CES Illes Balears mostra un lleuger deteriorament en comparació amb l'exercici anterior en línia amb el comportament global tant a nivell nacional com internacional.

La memòria inclou també quadres monogràfics que intenten projectar llum sobre temes considerats especialment candents. Sens dubte, la productivitat i els seus efectes sobre el nivell relatiu de la renda per càpita de les Balears ha estat un tema que atrau l'atenció de molts economistes i al qual el CES intenta aportar una mica de llum. La Comissió d'elaboració de la memòria del CES també ha volgut ressaltar la preocupació creixent per la salut mental i els problemes psicològics de la infància a les illes. Hi ha una creixent consciència sobre els problemes que afecten els menors i la necessitat de prestar-li més recursos i atenció. L'estat de la formació professional i la necessitat de potenciar-la per atendre millor les demandes de les famílies, els alumnes i les empreses de les nostres illes és l'objecte del nostre tercer quadre i, finalment, amb un enfocament més formalitzat es presenta un model que intenta analitzar els possibles impactes de la inflació sobre la distribució de la renda.

Però per aprofundir i entendre la veritable magnitud i escala d'aquests problemes, el CES Balears els anima a endinsar-se en la lectura de la memòria tant en la seva edició de paper com en la seva versió digital (disponible a la pàgina web del CES) i si ho desitgen poden fer-se amb el resum executiu de nou en qualsevol de les seves versions. La comissió de la memòria desitja des de fa anys acostar el màxim possible la memòria als seus ciutadans, i amb aquesta finalitat continua reestructurant capítols, seleccionant encara més les dades, disminuint-ne l'extensió i multiplicant les vies d'accés a la memòria. No cessarem a afirmar que es tracta d'una memòria de tots per a tots, per la qual cosa intentem any a any incrementar l'ús de les dades i el material recopilat a la memòria seguint una filosofia d'open acces.

No podem tancar aquesta presentació sense mostrar el nostre agraïment a la feina feta pel president de la comissió de la memòria, Carles Mulet, els restants membres de la comissió, els autors, col·laboradors i treballadors del CES sense els quals aquesta memòria no seria possible. Darrere de les dades i quadres presentats hi ha moltes hores de treball realitzades amb metodologia, objectivitat i pulcritud. L'any que ve el nostre nivell d'exigència augmentarà encara més ja que la mateixa comissió vol que la presentació de la memòria es faci a finals del primer semestre de l'any o els primers dies del segon.

Per acabar, volem recordar que el CES de les Illes Balears es constitueix com un fòrum de diàleg organitzat representatiu dels diferents estaments de la societat incloent empreses, treballadors, societat civil i ens representatius territorials. El CES com a òrgan representatiu del conjunt de la societat civil té un origen estatutari i opera des de fa més de dues dècades discutint, elaborant i presentant estudis, resolucions i dictàmens que afecten les nostres illes en aspectes socials, econòmics i mediambientals. Representativitat, organització, suport institucional i experiència són els atributs que defineixen la nostra institució, institució que està i sempre estarà al servei de la nostra Comunitat quan se'l requereixi.

De nou, i igual que a la memòria de l'any 2022

Moltes gràcies per tot; moltes gràcies per tant,

Rafel Ballester Salvà
President del CES

BLOC I

PANORAMA
ECONÒMIC I MEDIAMBIENTAL DE
LES ILLES BALEARS

---

1. L'ECONOMIA DE LES ILLES BALEARS

Les Illes Balears han donat continuïtat a l'impuls que ha caracteritzat la recuperació de la crisi de la covid-19 i tanquen el 2023 amb un fort creixement del PIB, el més dinàmic de tot l'Estat, segons les estimacions disponibles. I tot això, marcant diversos rècords, especialment en les activitats turístiques, que una vegada més s'han erigit en el motor del creixement i la creació d'ocupació, molt per davant de la resta d'activitats.

Evolució de les taxes de variació del PIB. Volum encadenat (2014-2023) (base 2015)										
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 (p)	2022 (p)	2023 (p)
Zona euro	1,4	2,0	1,9	2,6	1,8	1,6	-6,1	5,9	3,4	0,4
Espanya	1,4	3,8	3,0	3,0	2,3	2,0	-11,2	6,4	5,8	2,5
Illes Balears	1,0	3,6	4,2	3,3	3,0	1,4	-20,9	11,0	14,9	3,7
Mallorca	0,7	3,7	4,2	3,2	2,9	1,1	-22,6	10,9	16,1	3,8
Menorca	0,8	3,3	3,5	3,1	2,0	1,8	-12,6	10,0	8,5	2,7
Pitiüses	2,4	3,8	4,4	3,7	3,6	2,5	-15,6	12,3	11,9	3,8

Font: Direcció General d'Economia i Estadística i Eurostat

Nota: (p) provisional.

Les Illes Balears han tancat així 2023 amb un creixement del 3,7%, clarament per sobre la mitjana nacional (2,5%), esperonada pel creixement dels serveis (4,1%), que ha crescut més que cap altre sector, per sobre del sector primari (3,6%) i de la construcció (2%), i amb una palesa divergència respecte a la situació que travessa la indústria, que fou l'única que tengué un creixement negatiu (-1,1%). D'aquesta manera, l'orientació en el sector de serveis de les Illes Balears assoleix una nova fita en la concentració sectorial, atès que els serveis a l'arxipèlag ja representen el 87,2% de VAB generat anualment.

En el prisma intraregional, les illes que més patiren durant la pandèmia són les que ara mostren més vigor en el creixement, tot i haver superat l'efecte base. Així, tant Mallorca com les Pitiüses, que patiren estralls més grans durant el 2020, han mostrat més dinamisme el 2023 (3,8%), mentre que Menorca (2,7%) ha experimentat un creixement més contingut, tot i que encara és l'illa amb un balanç més favorable respecte a 2019 (7,1%).

**Les Illes Balears són
la CA que més creix en
termes de PIB**

Aquest guió s'ha desenvolupat en un escenari en què els alts tipus d'interès que va posar el BCE per contenir l'elevada inflació de la recuperació a la postpandèmia han ajudat a moderar els preus (3,4%), fent recaure el major pes de la política monetària restrictiva sobre altres sectors i activitats que són més intensius en capital que no pas el sector de serveis. De fet, el desincentiu a la inversió del preu més alt dels diners ha passat factura

als països europeus, especialment els països amb més tradició industrial com Alemanya, que va contreure el seu producte (-0,3%), i altres com els Països Baixos i França (0,1% i 0,7%, respectivament), tot deixant en un exigü avenç del 0,4% el conjunt de països de la Unió Europea.

El teixit productiu mesurat en unitats empresarials ha crescut per les empreses que tenen almenys un assalariat (1,7%). El saldo comercial, tot i moderar-se respecte al 2022, ha estat positiu per setè any consecutiu i el segon més elevat des del 2016, si bé es constata una forta influència de les partides distorsionants. En la mateixa línia, la inversió bruta estrangera (EVTE) a les Illes Balears també s'ha moderat el 2023 (298,4 M per 486 M el 2022), però es manté a nivells similars als de 2019. La major part de la inversió s'ha concentrat en activitats immobiliàries, educació i serveis de programació.

Les previsions més recents apunten a una continuïtat durant el 2024 del creixement econòmic i el lideratge de les Illes Balears, un creixement que ajudaria a recuperar alguna posició en termes de riquesa *per capita* i distribució de renda. No es pot oblidar que, segons les darreres dades disponibles de 2022 de l'INE, el PIB *per capita* de 2022 respecte de la mitjana espanyola es trobava relativament per sota del nivell de la pre pandèmia (105,1 per 107,1 el 2019). A més, en l'àmbit distributiu, el pes de les rendes d'assalariats en el VAB durant el 2022 va assolir el menor pes de la sèrie (45,9%) i es troba en darrera posició de les comunitats autònomes. Sens dubte, aquests fets encara tensen la situació financera de les Illes, feta ja malbé per l'elevat cost de l'habitatge, que no atura de créixer, entre d'altres.

RI.1. INFLACIÓ I DISTRIBUCIÓ DE LA RENDA: CLAUS PER A L'ANÀLISI DE LA INFLACIÓ DEL 2021 A L'ACTUALITAT

La inflació es defineix com un augment generalitzat i sostingut dels preus «nominals», és a dir, expressats en unitats monetàries. Normalment, fa referència als preus dels béns i serveis, com en el cas de l'IPC, que mesura els preus d'una cistella de consum estàndard, i del deflactor del PIB, que captura els preus de la producció d'un país.

Atès que el preu pagat per un bé, servei o actiu físic per part d'una persona o institució té sempre com a contrapartida l'ingrés per a una altra, i que els diferents preus no creixen al mateix ritme, la inflació implica una redistribució de la renda real entre grups socials. Per tant, genera guanyadors i perdedors en termes de poder adquisitiu i és precisament aquest aspecte el que s'analitza en la monografia: la relació entre la inflació i el conflicte distributiu per a l'apropiació de l'excedent social.

L'anàlisi aborda tres fases: l'acceleració de la inflació des de principis del 2021 fins a mitjan 2022; la desacceleració posterior durant un any i l'estabilització fins a l'actualitat, tant a Espanya com a les Illes Balears. Aquesta dinàmica s'explica per causes principals compartides i es pot extrapolar a la resta de la zona euro i de la Unió Europea.

L'acceleració de la inflació s'explica pel trencament de les cadenes globals de producció i el procés de *friend-shoring*, que conceptualment es pot assimilar a una regressió tecnològica que incrementa els preus. Més important encara va ser l'empitjorament brusc dels termes d'intercanvi internacionals, que van causar un empobriment domèstic. Pensam en el salt excepcional del preu de matèries primeres fonamentals que importam (com el gas, petroli, etc.) que les empreses van traslladar, segons el seu poder de mercat, als preus domèstics per protegir les taxes de benefici. A aquest impuls inicial als preus d'uns pocs sectors bàsics s'hi va afegir el subsegüent augment del preu de la resta per protegir també les seves taxes de benefici. Així doncs, l'empitjorament dels termes d'intercanvi es va propagar per tota l'estructura productiva de manera desigual entre sectors, generant el *salt* preus-preus de principis del 2021 fins a mitjan 2022.

La inflació ha portat a un empobriment de les llars

Tot plegat no va desencadenar una espiral inflacionària perquè els salaris reals van caure fort i només han començat a recuperar lentament poder adquisitiu a partir de 2023. Per tant, la reducció dels costos salarials ha permès la desacceleració de la inflació des de finals del 2022, sense reduir els beneficis.

A més, les administracions públiques (amb mesures com «l'excepció ibèrica» per contenir els preus de l'electricitat, les ajudes a les empreses i les transferències a les famílies més necessitades) han ajudat a atenuar la propagació dels augments de preus i evitar una caiguda més gran del poder adquisitiu de les llars, que també hagués pogut afegir pressió sobre els salaris.

Advertim, finalment, que no hi ha cap consens sobre una possible taxa d'inflació òptima i que la influència del banc central sobre els preus és més aviat indirecta i a vegades contradictòria.

RI.2. Els factors del (de)creixement de la renda per capita a les Illes Balears. Qüestió només de productivitat?

La conjuntura econòmica de les Balears ha posat de manifest de manera reiterada, i especialment durant aquests darrers anys, que la velocitat en què creix una economia a nivell agregat no dibuixa un camí paral·lel a la riquesa que és capaç de generar en termes *per capita*. En termes nominals, la renda *per capita* —expressada en valor brut afegit (VAB)— ha passat de trobar-se un 25% per sobre de la mitjana nacional l'any 2000 a estar-hi només un 5,1% el 2022 i baixant tres posicions en el rànquing autonòmic, fins a la sisena plaça. Les dificultats per créixer en termes reals són encara més paleses, ja que el producte per habitant ha disminuït un 10% en les darreres dues dècades, en contrast amb la mitjana nacional, en què ha augmentat un 15%.

Un primer nivell per analitzar les causes d'aquest comportament consisteix a descompondre el producte *per capita* entre els seus factors: la productivitat aparent del treball

per hora treballada, les hores treballades i la taxa d'ocupació —entesa com el total d'ocupats entre la població total—. Les Balears mostren fases ben diferenciades en l'evolució d'aquests factors durant els darrers vint anys, però l'alternança entre aquestes, en agregat, ha acabat conformat una tendència a la baixa de la renda *per capita*.

La primera etapa des de l'inici del mil·lenni fins a la gran crisi fou caracteritzada per una bona evolució dels indicadors laborals però un intens retrocés de la productivitat aparent horària que impossibilitava el creixement en termes *per capita*, la qual cosa ratifica els estudis que estimen l'acumulació de capital i que confirmen del daltabaix la productivitat total dels factors productius o, de manera genèrica, la ineficiència d'un creixement basat en volums. Després d'una recessió en què la productivitat va créixer a costa de fortes retallades de plantilla, a partir del 2013 la productivitat s'estabilitza i emprèn una senda creixent convergent amb la mitjana estatal i fins i tot s'hi situa per sobre, però el cicle no va ser capaç de recuperar l'esplendor del mercat laboral en termes d'ocupació i va impedir la recuperació en termes *per capita*. El darrer trienni ha estat profundament marcat per la crisi de la covid i les dades assenyalen que s'ha recuperat la normalitat dels indicadors en espera del nou cicle.

De la combinació d'aquests tres factors i el seu impacte en la renda *per capita*, s'extreuen dues conclusions importants. La primera és que no es pot fer una única lectura del període 2000-2022. Mentre en la primera part del mil·lenni s'observa un problema clar associat a la productivitat i l'eficiència dels factors, en la segona, en el creixement lent de la renda, hi participen de manera activa els factors laborals i, especialment, la incapacitat de retornar a taxes d'ocupació prèvies a la crisi de 2008. La segona és que en els darrers deu anys l'evolució de la productivitat ha estat lleugerament superior a la mitjana nacional, la qual cosa no vol dir que aquesta evolució en termes absoluts sigui suficient, atesa la pèrdua de convergència amb la Unió Europea i la incapacitat de compensar les ineficiències del mercat laboral i el terreny perdut abans de la gran recessió.

La productivitat determinarà el creixement econòmic de les Balears

No hi ha dubte que la productivitat serà la que determini el creixement de l'economia de l'arxipèlag a llarg termini, sempre que les macromagnituds laborals tenen un caire més conjuntural. Però saber dissociar quin pes té cadascuna i aïllar correctament els factors que tenen un mal comportament serà necessari per fer un diagnòstic correcte a l'hora de prendre mesures per al retorn a la senda del creixent de la renda *per capita*.

2. EL SECTOR PRIMARI

El sector primari s'ha vist afectat per diversos esdeveniments, alguns més habituals, com la sequera, les fluctuacions del preu d'alguns productes, l'augment de les despeses de producció o la competència exterior; i d'altres més poc habituals, com la pandèmia, la guerra d'Ucraïna i la reducció de l'esforç pesquer.

Tot i aquests alts i baixos de diversa índole, en conjunt la situació del sector primari és força estable i les tendències que marcaven la producció agrària i la pesquera abans d'aquests darrers anys més convulsos continuen sent gairebé les mateixes. L'augment de les despeses de producció per la insularitat, la manca de sòl agrari, les sequeres cada cop més recurrents i la manca de demanda interna de productes locals continuaran sent en els propers anys els grans reptes del sector.

El sector primari s'ha vist sotmès els darrers anys a importants esdeveniments que han afectat la producció primària

Així, la producció del sector agrari i pesquer l'any 2023 suposa un total de 272.334.862 euros, un 2,03% menys que el 2022. Per subsectors, el 2023 la ramaderia i l'aqüicultura augmentaren l'aportació relativa al total mentre que l'agricultura i la pesca van baixar el seu pes.

La producció agrària fou de 236.898.573 euros, l'agricultura va tenir una producció de 154.168.771 euros, i la ramaderia, de 82.729.801 euros. Les dades de 2023 s'expliquen amb la davallada de preus dels cereals i farratges i, sobretot, de la garrova, i la lleugera pujada de preus de tota la resta, sobretot dels productes carnis. Pel que fa a tones produïdes, destaca la pujada de la producció de cereals, farratges, oli d'oliva i ous de gallina, i la davallada en la producció de carn.

Pel que fa a la pesca i l'aqüicultura, la producció pesquera fou de 18.696.855 euros i la producció de l'aqüicultura de 16.739.434 euros. Els fets més significatius en pesca pel que fa a la producció foren les aturades de la flota per la reducció de l'esforç pesquer, la qual cosa va fer baixar les tones capturades al mateix temps que el producte es valoritzava. Per altra banda, la producció d'alevins de llobarro i d'orada en aqüicultura segueix a bon ritme i millora les dades de producció respecte de l'any anterior.

Els productes amb marques de qualitat continuen a bon ritme, millora la comercialització dels aliments i els vins i les begudes espirituoses es mantenen.

3. INDÚSTRIA I ENERGIA

La producció industrial de les Illes Balears ha crescut més d'un 37% el 2022 en termes interanuals. Destaca el cas de la fabricació de mobles i indústries manufactureres diverses, en què presenta un augment de la producció d'un 91,2%, productes metàl·lics amb un creixement del 74,5% o fabricació de productes de cautxú i matèries plàstiques, juntament amb subministrament d'energia elèctrica, gas, vapor i aire condicionat, amb pujades per sobre del 50%.

La indústria balear està a nivells inferiors als registrats en plena pandèmia de la covid

Però aquest dinamisme a la indústria és conseqüència, principalment, de l'efecte del comportament dels preus i menys per la producció real. Així, començant per la producció, l'índex de producció industrial (IPI) del 2023 a les Illes Balears mostra lleugerament un millor comportament que la mitjana estatal, però amb menor dinamisme que l'any anterior; en concret, 111,0 punts enfront de 112,4.

El total d'establiments industrials a les Illes Balears va créixer el 2022 respecte de l'any anterior un 4,5% fins als 5.750, fruit d'un augment del 10,6% en indústries extractives i d'un 6,6% a la indústria manufacturera, i a pesar de la caiguda de 63 empreses en el subsector de subministrament d'energia elèctrica i de 16 establiments en el cas de subministrament d'aigua.

La indústria manufacturera, amb 5.166 llocs el 2022, aglutina quasi el 90% dels establiments, el 53,6% de la facturació, el 67,5% dels salaris i el 78,2% de l'ocupació de tota la indústria balear.

En termes generals, la xifra de negocis ha pujat quasi un 50% el 2022 respecte al 2021, amb una elevada participació del subsector de subministrament d'energia elèctrica, amb un creixement de més del 80%. Subsector en què el pes dels salaris sobre la xifra de negoci és de l'1,3%, el més baix de la indústria, que de mitjana té un valor del 9,5%.

Durant l'any 2023 la producció i demanda d'energia elèctrica a les Illes Balears ha estat de 6 milions de megawatts hora (MWh), un 7% inferior l'any 2022. El 87,7% de la producció es localitza a Mallorca, poc més del 12% a Menorca i Eivissa a parts iguals, i el 0,3% restant a Formentera.

Quant a demanda, a Mallorca és del 75% del total, Menorca del 8%, Eivissa del 16% i Formentera de l'1%. Destaca, per tant, la posició amb excedent de Mallorca i la deficitària d'Eivissa, que consumeix el 80% de l'excedent de l'illa de Mallorca.

4. CONSTRUCCIÓ

L'any 2023 va ser un any de forta activitat constructora impulsada per l'efecte arrossegament del 2022, convertit en un any rècord. Com s'apuntava a l'any anterior, es confirma que l'activitat el 2023 va ser expansiva, però es va refredar respecte al 2022, influenciada per motius com l'estancament de les economies europees i l'escalada de l'euríbor. Un any més, els protagonistes varen ser la reforma d'habitatge i la construcció d'habitatge nou d'alta gamma. Així mateix, l'obra pública va retrocedir respecte al 2022 i va perdre pes en el sector.

La majoria dels indicadors que mesuren l'activitat actual, com l'aprovisionament net de ciment, la població ocupada i la població aturada, augmentaren en força, situant

la situació del sector en nivells de 2018. I d'altres indicadors avançats, els que mesuren l'activitat futura, com l'indicador global d'activitat, també varen augmentar. Tot i així, el dinamisme de 2023 no va arribar a les xifres de 2022, ja que el nombre d'habitatges iniciats o acabats durant l'any o els habitatges visats es varen reduir respecte al 2022.

Durant l'any 2023, es van licitar 437,37 milions d'euros, una xifra similar a la del 2020 i un 44,0% inferior a la del 2022. Aquesta reducció es va notar principalment per la disminució de l'aportació de l'Administració central, que va caure a la meitat, fins a registrar 109,20 milions d'euros, així com de l'Administració territorial (pressupostos autonòmics i locals), que va disminuir un 38,5% fins a arribar als 328,20 milions d'euros.

L'impacte de la inversió pública feta els anys anteriors amb fons europeus es dilueix i tendeix a normalitzar-se

5. EL SECTOR DE SERVEIS

El valor afegit brut (VAB) del sector serveis a les Illes Balears va experimentar un fort creixement l'any 2023 i va assolir un increment del 4,1% respecte a l'any anterior. Aquest augment situa el VAB dels serveis en un rècord històric, contribuint amb més del 87,2% al total regional. Aquest creixement ha estat un impuls per a la creació d'ocupació, ja que les afiliacions a la Seguretat Social en aquest sector ha crescut un 4,6% i han passat d'una mitjana de 429.225 afiliacions a gairebé 450.000 el 2023. L'increment de les afiliacions, que és dels termòmetres més precisos per estimar el creixement econòmic d'una activitat, indica que les més dinàmiques foren les vinculades a l'hoteleria i l'oferta complementària, així com les activitats de transport i emmagatzematge, tot i que ha abastat la majoria d'activitats en general i especialment les vinculades.

El pes del sector serveis en el VAB regional assoleix el màxim històric del 87,2 %

L'índex del volum de negocis ha tancat desembre amb un creixement interanual del 14,2% respecte al mateix període de l'any anterior.

L'índex d'ocupació del sector de serveis també ratifica el bon estat del sector, amb un creixement mitjà del 7,4%, revalida el bon creixement registrat el 2022 (5,6%) i supera el de 2019 (3,2%).

Per branques d'activitat, els indicadors inclosos a l'IASS situen el creixement de l'hostaleria com a capdavantera del creixement de la facturació i l'ocupació a les Balears durant el 2023 (22,4% i 15,4%, respectivament), amb xifres que superen àmpliament la mitjana nacional (13,2% i 3,5%, respectivament).

Tots els aeroports de les illes han incrementat les xifres de passatgers. L'aeroport de Son Santjoan ha superat els 15,5 milions de passatgers arribats gràcies a un increment interanual del 8,9%, un fet que finalment li permet situar-se per sobre de les xifres d'abans de la pandèmia (4,7%) i continuar recuperant el pes que té sobre el total (70,6%), que en un àmbit estructural perd afluència relativa des de fa quasi vint anys en favor de l'aeroport de Can Misses.

6. TURISME

Si l'any 2022 es podia considerar el punt de retorn a la normalitat quant als resultats de l'activitat turística a les Illes Balears després de l'esclat de la pandèmia de la covid, el 2023 és l'any dels rècords. En termes absoluts, la majoria d'indicadors turístics de les Illes Balears superen els nivells històrics assolits i se situen per sobre els anys més àlgids turísticament. Aquesta circumstància no només confirma la recuperació dels patrons estacionals, sinó també el retorn al model d'explotació característic de les Illes Balears.

L'any 2023 hi van arribar 17.836.630 turistes, la xifra més alta de la sèrie

S'ha arribat al nombre de turistes més alt de la sèrie històrica gràcies que el mercat internacional ha superat les xifres pre-pandèmiques i el domèstic ha conservat el dinamisme amb què sortí de la crisi. Ni el nombre de turistes alemanys i ni el de britànics arriben als resultats del 2017, però aquest buit l'han emplenat amb escriptors francesos, italians i holandesos. També és destacable

la debilitat del grup de països nòrdics. En comparació amb la resta d'Espanya, les Illes Balears mantenen la segona posició, darrere de Catalunya, malgrat que aquesta encara és lluny del nivell del 2019.

Turistes amb destinació principal a les Balears per illes i país de residència (2023)						
	Total	% per illa	Temporada mitjana alta	% temp. mitjana alta	Temporada mitjana baixa	% temp. mitjana baixa
Illes Balears	17.836.630	100 %	14.699.407	82 %	3.137.223	18 %
Espanya (altres CA)	3.431.308	19 %	2.526.816	74 %	904.492	26 %
Estranger	14.405.322	81 %	12.172.592	85 %	2.232.730	15 %
Mallorca	12.463.389	100 %	9.915.812	80 %	2.547.577	20 %
Espanya (altres CA)	1.782.911	14 %	1.188.306	67 %	594.605	33 %
Estranger	10.680.477	86 %	8.727.504	82 %	1.952.973	18 %
Menorca	1.661.080	100 %	1.509.677	91 %	151.403	9 %
Espanya (altres CA)	683.712	41 %	576.657	84 %	107.055	16 %

continua

	Total	% per illa	Temporada mitjana alta	% temp. mitjana alta	Temporada mitjana baixa	% temp. mitjana baixa
Estranger	977.369	59 %	933.021	95 %	44.348	5 %
Eivissa	3.385.609	100 %	2.959.636	87 %	425.973	13 %
Espanya (altres CA)	837.129	25 %	639.086	76 %	198.043	24 %
Estranger	2.548.480	75 %	2.320.550	91 %	227.930	9 %
Formentera	332.014	100 %	318.780	96 %	13.234	4 %
Espanya (altres CA)	129.158	39 %	122.907	95 %	6.251	5 %
Estranger	202.856	61 %	195.873	97 %	6.983	3 %

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Íbestat (2024). EGATUR

El nombre d'estades no segueix la sèrie de rècords històrics. En aquesta ocasió és el 2017 el que marca el màxim, gràcies al turisme internacional. No és així pel turisme espanyol, que el 2023 supera les estades de qualsevol altre període. Mallorca, que concentra dues tercers parts del totes d'estades, marca aquesta tendència a tot l'arxipèlag. Menorca i Formentera redueixen les estades respecte del 2022, especialment en el segon cas. Eivissa, en canvi, bat rècords tant en les estades internacionals com en les nacionals. Els resultats més negatius del nombre de nits en comparació amb el nombre de turistes ha escurçat l'estada mitjana a totes les illes i a la majoria de nacionalitats.

En termes generals, es redueix l'estacionalitat de les estades i del nombre de turistes, en especial per al turisme espanyol. Mallorca i Eivissa encapçalen aquesta desestacionalització, mentre que Menorca i Formentera concentren una mica més l'activitat turística a la temporada alta.

Als hotels s'incrementen amb força tant viatgers com pernoctacions, en especial els estrangers. Paral·lelament, als establiments de turisme rural també s'incrementen les dues magnituds. En canvi, els apartaments turístics empitjoren el nombre de viatgers i de pernoctacions tant respecte de 2022 com de 2019, amb l'única excepció de Menorca.

El sector dels creuers és a la coa quant a recuperació postpandèmica. El creixement respecte de 2022 és considerable, però encara és lluny dels registres d'antany.

Juntament amb el repunt de la despesa turística total, que indica l'augment en volum que s'ha donat el 2023, també pugen amb força la despesa diària i la despesa per persona, mostrant que, a més, hi ha hagut una millora qualitativa. Paral·lelament, la tarifa mitjana diària, els ingressos per habitació disponible i els preus dels hotels i apartaments turístics també superen qualsevol llindar anterior.

Finalment, els nivells resultants de l'any 2023 en el percentatge de planta oberta i en el grau d'ocupació són millors que els de l'any anterior pràcticament a totes les tipologies d'establiment.

7. INSTITUCIONS FINANCERES

El 2023 s'observa un creixement del PIB a les Illes Balears que contrasta amb una reducció del crèdit concedit per entitats de dipòsits i un creixement baix del volum de dipòsits.

El volum de crèdit a finals de 2023 es redueix en un 4,3 % respecte a l'any anterior.

Pel que fa al crèdit total, aquest va continuar decreixent, seguint la tendència iniciada el 2022. Aquest descens es va veure influenciat per la reducció del deute tant a empreses com a famílies. En relació amb el PIB balear, la proporció de crèdit va caure fins al 79,89%, degut a l'augment del PIB i a la reducció del crèdit disponible. A escala nacional, el crèdit total va experimentar una taxa

de creixement del -0,5% i va arribar a 1.246.574 milions d'euros, la qual cosa va suposar una disminució en el pes relatiu del crèdit balear en el total nacional.

L'any 2023, el nombre d'hipoteques va disminuir un 8,4% el 2023, tal com vàrem anticipar a la memòria de l'any 2022, mentre que l'import global de les hipoteques concedides va augmentar un 9,23%. Aquest increment va ser degut a l'augment de l'import mitjà per hipoteca i al creixement dels preus de l'habitatge. Per tant, les famílies de les Balears continuen fent un esforç superior a les de la resta de l'Estat per adquirir un habitatge, donat que la ràtio entre el preu mitjà d'una hipoteca a les Balears en relació amb Espanya és d'1,89 a finals de 2023. Durant el 2024 és probable que continuï aquesta tendència decreixent en el nombre d'hipoteques, explicada per l'increment de l'euríbor i encariment del finançament hipotecari i dels preus de l'habitatge.

Pel que fa a les administracions públiques, el deute acumulat va disminuir un 3,32% i es va situar en 8.579 milions d'euros a finals de 2023. Aquesta reducció va contrastar amb l'increment observat en altres comunitats autònomes. La proporció del deute en relació amb el PIB balear va baixar al 24,6% la qual cosa va reflectir una millora financera general. El fons de liquiditat autonòmic (FLA) va continuar sent el principal component del deute, representa el 60,36% del total, i va augmentar la seva importància en detrims dels préstecs d'entitats financeres residents a llarg termini. En comparació amb les altres comunitats autònomes, les Illes Balears es mantenen en cinquena posició en termes de ràtio d'endeutament en relació amb el seu PIB.

Pel que fa a l'evolució de l'estalvi, el volum de dipòsits a les Illes Balears va augmentar un 0,82% el 2023 i es va situar en 32.866 milions d'euros. La proporció de dipòsits en relació amb el PIB va ser del 94,24%, inferior a la del 2022 a causa del creixement del PIB. En termes de la xarxa d'oficines de les entitats de dipòsit, el nombre d'oficines bancàries a les Illes Balears va disminuir a 424 el 2023, una reducció de 17 oficines respecte al 2022. Aquesta disminució és menor que en anys anteriors, la qual cosa suggereix una estabilització en el ritme de tancaments de la xarxa d'oficines. La densitat d'oficines per habitant va caure a 0,34 per cada mil habitants, degut tant al tancament d'oficines com al creixement de la població empadronada.

8. ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES I CÀRREGA FISCAL

El pressupost no financer de la CAIB per al 2023 augmenta un 14,9%, impulsat principalment per un creixement del 20,4% en els ingressos corrents i gràcies al manteniment de la suspensió del marc fiscal, especialment de la regla de despesa que limita el creixement de la despesa. Tot i aquest increment, el pressupost s'alinea amb l'objectiu d'estabilitat de referència marcat pel govern central.

Els ingressos del sistema de finançament autonòmic (SFA) creixen un 25,2%, sobretot pel notable increment dels ingressos de l'IVA, tant la bestreta a compte com la liquidació. Altres impostos indirectes que impulsen els ingressos corrents són l'impost de transmissions patrimonials i l'impost sobre els actes jurídics documentats. Les despeses corrents augmenten un 11,7% però amb un ritme inferior al dels ingressos, millorant el marge corrent.

L'activitat inversora manté la intensitat postpandèmica per la important entrada de recursos del mecanisme de recuperació i resiliència (MRR) i de REACT, ambdós programes de l'instrument Next Generation-EU, i així les despeses per operacions de capital apugen un 34,0%. La part d'inversions només finançada amb recursos propis també creix, però menys.

Les despeses per operacions financeres mantenen la tònica descendent d'exercicis anteriors. Els ingressos financers, que financen les anteriors per la insuficiència d'estalvi net, també minven.

En comparació amb la mitjana del G-5 (comunitats autònomes amb poblacions similars), el pes sobre el PIB dels ingressos i despeses corrents és inferior, i són destacables els diferencials a favor del G-5 en les polítiques de salut i educació. No obstant això, continua el procés de lenta convergència d'abans del 2015 que va reduint progressivament el diferencial. En tots els indicadors d'equilibri pressupostari i d'eficiència, les xifres de la CAIB són millors que les del G-5. Cas contrari, són els d'impacte, en disposar la CAIB de menys recursos corrents amb relació al PIB per aplicar a polítiques.

La pressió fiscal que exerceix la CAIB, s'incrementa en 1,1 punts percentuals, fins al 13,0 % del PIB, la més alta del G-5, tot i ser la segona amb menys recursos tributaris amb relació al PIB. Aquesta situació s'explica, sobretot, pels fons d'anivellament horitzontal de l'SFA, ja que del G-5, les Illes Balears són l'única comunitat autònoma contribuent neta.

El deute en termes relatius al PIB continua el seu descens, no per una reducció del volum, sinó per l'increment de la grandària de l'economia. En termes comparatius, la càrrega pressupostària del deute és superior a la mitjana del G-5, fet que suposa que l'efecte desplaçament de recursos cap al pagament del deute sigui major. Això implica menys recursos per polítiques que són un servei directe al ciutadà.

Es preveu que el deute acumulat de la CAIB sigui un 23,4 % del PIB

El sector públic consolidat de les Illes Balears, que inclou el sector públic instrumental (SPI) de la CAIB, i el sector públic local (SPL), té un pressupost no financer de 7.817,0 milions d'euros, que equival a un 20,1 % del PIB. En aquest consolidat, el pressupost de la CAIB representa un 78,6%.

En termes generals, la contribució de l'SPL és positiva i produeix una millora en tots els indicadors.

La pressió fiscal global, que no només inclou els ens de l'SPIB sinó també els tributs recaptats per l'Estat, representa un 23,8% del PIB, del qual només un 28,0% correspon a tributs gestionats per administracions de les Illes Balears.

9. SOCIETAT DEL CONEIXEMENT I DE LA INFORMACIÓ

Les Illes Balears són una de les poques comunitats autònomes que han tingut una tendència continuada en el creixement de la despesa en R+D. El percentatge del creixement de la despesa en R+D de les Illes Balears en el període 2021-2022 es troba lleugerament per sobre de la mitjana espanyola.

El creixement de la despesa en R+D de les Illes Balears en el període 2021-2022 ha estat del 12,0 %.

Pel que fa a la distribució sectorial, la despesa executada pel sector d'empreses a les Illes Balears continua amb la tendència de creixement iniciada l'any 2016 i supera des de fa tres anys la despesa que fa la Universitat de les Illes Balears; per tant, així és el sector que més hi ha invertit.

L'any 2022 hi va haver 3.237,5 persones dedicades a activats de recerca, la qual cosa va suposar un augment del 8,04 % respecte a l'any anterior, encara que pel que fa al nombre d'investigadors, hi ha hagut una pèrdua en el nombre total, ja que han passat de tenir 2.244,0 a 2.187,3 EDP.

El 69,9% de les dones investigadores són a la Universitat de les Illes Balears. A les empreses, la seva presència continua sent molt baixa, només d'un 9,3%.

El nombre d'empreses innovadores en el període 2020-2022 ubicades a les Illes Balears va ser de 762 empreses. D'aquestes, 344 varen ser innovadores en producte; 629 empreses en processos de negoci, i que fossin juntament innovadores en producte i processos de negoci, 210 empreses.

Durant el període 2020-2022, només el 3,56 % del total d'empreses de les Illes Balears varen cooperar per fer activitats innovadores i, a més, només el 0,51% va ser per desenvolupar activitats d'R+D.

El 2023 les empreses de més de deu treballadors de les Illes Balears se situen en la majoria d'indicadors TIC lleugerament per sota de l'Estat, excepte en l'ús de xarxes socials. Les xarxes més emprades són Facebook i LinkedIn.

Continua el descens de les empreses que tenen connexió i web, i passen d'un 81,4% el 2020 a un 75,6%. També baixen les que permeten fer teletreball, d'un 33,9% a un 22,9%. L'ús de la intel·ligència artificial cau d'un 9,7% a un 6,2%, lluny del 9,5% estatal.

S'observa una baixada generalitzada i significativa en la majoria d'indicadors TIC de les empreses illenques de menys de deu treballadors. En canvi, la presència a internet d'aquestes empreses, ja sigui amb web (35,1%) i/o xarxes socials (38,3%) es consolida i se situa per sobre de la mitjana estatal.

La totalitat de llars de les Illes Balears disposen de telèfon mòbil, el 97,3% tenen connexió a internet i el 97,2% de la població ha utilitzat alguna vegada internet, principalment emprant la missatgeria instantània com el WhatsApp, (97%), el correu electrònic (86,9%) o per telefonar o fer videotrucades (82,8%).

El comerç electrònic continua augmentant, un 77,9% de les persones de 16 a 74 anys han comprat en línia durant el 2023, sobretot roba, calçat i accessoris (61,8%) i menjar a domicili (43,9%).

El teletreball de les persones ocupades a les Balears passa d'un 6,7% a un 13% el 2023.

10. ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA I FINANCES ÈTIQUES

L'economia social és un conjunt de pràctiques econòmiques que, a diferència de l'economia convencional, no cerquen el lucre, sinó generar activitat econòmica al servei de les persones, les comunitats i la sostenibilitat, basades en un funcionament democràtic i igualitari. Es tracta de pràctiques molt diverses, que abasten el conjunt dels sectors d'activitat de la nostra comunitat, i sota formes jurídiques també molt plurals, que inclouen operadors de mercat i de no mercat. El 2023 les Nacions Unides varen adoptar la primera resolució en la seva història sobre economia social, a instàncies del Govern d'Espanya, que ha impulsat el sector des de la presidència espanyola de la UE ocupada el 2023.

Les empreses d'economia social suposen un 2,3% del conjunt de les empreses de les Illes Balears, una xifra que seria molt més elevada si es comptassin també els productors de no mercat, com ara les entitats del tercer sector d'acció social que no sols gestionen serveis socials i de cures, sinó també serveis públics a diferents àmbits, sota la fórmula de la concertació o la contractació pública, amb un volum de gestió

**El 2,3 % de les empreses
són d'economia social**

econòmica no agregable amb les eines estadístiques a l'abast, però molt considerable o en creixement. Les cooperatives representen la modalitat amb més recorregut i implantació històrica i territorial. Destaquen les cooperatives de treball associat, amb un important creixement en els darrers anys de les microcooperatives, així com de les cooperatives agroalimentàries.

Tot i el context politiconormatiu favorable a escala estatal i europea, el suport públic de les administracions autonòmiques, insulars i locals a l'economia social ha estat limitat, com es descriu al final de capítol. No obstant això, les iniciatives d'economia social i solidària continuen sent un instrument òptim per transitar cap a un model econòmic més just, sostenible i resilient.

11. L'ESTAT DEL MEDI AMBIENT A PARTIR DE L'INDICADOR SINTÈTIC MEDIAMBIENTAL

L'evolució de l'índex sintètic mediambiental de les Illes Balears des de 2019 queda reflectit en el quadre I-S2.42. Malgrat que no es disposa de dades actualitzades per al 2023 de tres dels índexs parcials, igualment se'n poden extreure algunes conclusions.

La millora observada el 2020 respecte del 2019 i el 2023 és causada per diversos factors, tots a conseqüència de les limitacions de mobilitat decretades arran de la pandèmia. Així, l'índex de qualitat de l'aire va ser afavorit per un descens significatiu del transport, que es va traduir en una baixada important del funcionament de motors alimentats per combustibles fòssils. Aquest fet també es va reflectir en l'índex de transició energètica, en baixar la quantitat d'energia consumida per habitant i, de retruc, en l'augment de la proporció de les energies renovables, no perquè hi hagués un augment significatiu d'aquestes, sinó perquè en disminuir el consum d'energies d'origen fòssil, la proporció va augmentar sensiblement. En canvi, en altres índexs, com el de resiliència climàtica, hi ha un retrocés, ja que hi influeixen factors naturals que poc tenen a veure amb la mobilitat humana.

L'evolució de l'ÍSM des del 2020 fins al 2022 o 2023, almenys en els casos en què es disposa de dades, és de lleugera millora, excepte en el cas de la transició energètica. Si bé en tots els casos aquesta no és gaire destacable (en el darrer any, l'índex de gestió del territori i biodiversitat millora 2 punts, i el de gestió i circularitat de residus millora 3 punts), cal remarcar que, malgrat l'augment progressiu d'activitat econòmica, això no s'ha traduït en un empitjorament de la protecció del territori ni de la circularitat en matèria de residus.

El 2019 va ser rècord en quantitat de turistes, amb la qual cosa va resultar un índex sintètic per davall dels 50 punts. De fet, això va arrossegar mals resultats en matèria de circularitat de residus (sobretot a Mallorca i Eivissa) i d'optimització energètica, en aquest cas a causa de les xifres elevades de consum de combustibles fòssils dels sectors de transport i serveis. Així, aquell any es van aconseguir millors resultats pels GEH que el 2018 i la climatologia va

acompanyar amb temperatures i pluges lleugerament superiors a la mitjana, la qual cosa explica el valor de l'índex de resiliència climàtica.

En les dades per al 2020 es detecten canvis substancials respecte de l'any anterior. El 2020 va ser l'any en què va irrompre la pandèmia, del confinament i de les restriccions. Això va ser determinant en la millora dels índexs, sobretot el de transició energètica, en disminuir el consum de combustibles fòssils, i, d'aquesta manera, millorar el percentatge de renovables. L'índex que va empitjorar més clarament va ser el de resiliència climàtica, ja que, malgrat que es reduïren les emissions de GEH, la temperatura mitjana i la pluviositat (factors no antròpics) no en permeteren una millora. Tot i això, l'ÍSM va millorar en 13,8 punts respecte de l'any anterior.

El 2021 va ser l'any de la recuperació econòmica amb restriccions. Es va quedar lluny de l'afluència turística del 2019, però aquesta augmentà respecte de 2020.

El 2021, l'ÍSM va baixar 8,5 punts, baixada en què sobretot va influir l'empitjorament de l'índex de transició energètica, que va baixar 46,6 punts respecte de l'any anterior (94,9 el 2020) a causa de la recuperació parcial del transport i dels serveis. La resta dels índexs es van moure en valors semblants als de l'any anterior, ja que, malgrat que es produís un augment de l'activitat econòmica, no va ser de la magnitud que hi havia en anys anteriors a la pandèmia i, d'aquesta manera, la influència humana sobre factors mediambientals va ser moderada.

Després de la millora de l'estat del medi ambient amb la pandèmia, es produeix un retrocés a xifres de 2019

El 2022 s'eliminaren la majoria de les restriccions existents per lluitar contra la covid, la qual cosa es va traduir en un augment significatiu de l'activitat econòmica respecte de 2021. Les dades per al 2022 es detallen en el quadre I-S2.46. Es rebaixen els valors per resiliència climàtica, qualitat de l'aire i, sobretot, els de transició energètica, tot un reflex de l'increment de l'activitat econòmica.

Resultat de l'índex sintètic mediambiental a les Illes Balears (2019-2023)					
	2019	2020	2021	2022	2023
Índex de resiliència climàtica	57,0	63,6	60,1	31,0	s.d.
Índex de qualitat de l'aire	67,8	72,4	70,0	72,2	71,6
Índex de transició energètica	38,0	73,1	48,3	30,1	0,0
Índex de consum i qualitat de l'aigua	45,3	55,9	48,8	49,7	9,0
Índex de gestió del territori i biodiversitat	41,4	40,6	42,1	50,7	52,7
Índex de gestió i circularitat de residus	23,8	32,8	34,4	35,3	38,3
Índex ambiental	44,9	56,5	50,1	43,6	s.d.

Font: Elaboració pròpia a partir de la metodologia de l'ISM del CES IB

No es disposa de prou dades per elaborar tres dels sis índexs parcials per 2023, per la qual cosa no figura valor per a l'índex sintètic. Tot i això, destaca que els tres dels quals sí que hi ha dades registren una millora respecte al 2022, especialment els de qualitat de l'aire i gestió dels residus. En tot cas, cal tenir present que els anys secs i calorosos, cada vegada més intensos, afecten l'índex de resiliència climàtica i no en tenim cap control. La recuperació econòmica suposa un empitjorament en els índexs de transició energètica i consum i qualitat de l'aigua. Per tant, són dos àmbits en què una afluència massiva de turistes tradicionalment ha jugat en contra.

BLOC 2.

MERCAT DE TREBALL I
POLÍTIQUES D'OCUPACIÓ

1. ANÀLISI DEL MERCAT DE TREBALL

La població ocupada, segons les dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social, ha assolit rècords històrics a les Illes Balears. L'any 2023 es tanca amb una mitjana de 547.142 treballadors i treballadores d'alta a la Seguretat Social, la qual cosa suposa un increment relatiu del 4,6% respecte al 2022, quan ja es varen assolir xifres històriques.

Totes les illes mostren increments de l'afiliació respecte al 2022, i novament les Pitiüses són les que ho fan de manera més significativa. I per sectors econòmics, és la construcció el sector que presenta l'increment més alt (5,5%). El segueixen el sector de serveis (4,6%) i la indústria (2,6%) i, finalment, l'agricultura (1,2%). Cal remarcar que els serveis d'allotjament continuen amb forts increments d'afiliació, concretament un 9,0% per sobre de la xifra del 2022, que ja va ser històrica.

Creixement de l'ocupació per sectors d'activitat a les Illes Balears (2022-2023)				
	2022	2023	Var. abs.	Var. (%)
Total	523.163	547.142	23.978	4,6
Agricultura	6.582	6.655	73	1,1
Indústria	29.134	29.903	769	2,6
Construcció	57.204	60.341	3.137	5,5
Serveis	429.225	449.090	19.865	4,6

Font: Tresoreria General de la Seguretat Social

Per sexe, el 2023 les dones afiliades a la TGSS representen el 46,8% del conjunt d'afiliació. El pes de les dones sobre el total d'ocupació es manté pràcticament intacte des del 2012, fet que mostra que la creació d'ocupació no s'accelera entre les dones. Respecte al 2022, es dona un increment similar entre els dos col·lectius. En el conjunt d'Espanya, les dones suposen el 47,1% del total de l'afiliació.

És important recalcar l'empenta que ha suposat la reforma laboral aprovada en el 2022 en la disminució de la temporalitat i la millora de la qualitat de l'ocupació. D'aquesta manera, els treballadors amb un contracte temporal han passat de representar el 29,0% del total d'afiliats el 2021 al 9,9% el 2023. Es tracta del menor percentatge d'afiliacions de caire temporal de tota la sèrie històrica. Ara bé, la modalitat contractual més beneficiada ha estat la indefinida fixa discontinua. El marcat component estacional continua sent la principal característica d'aquest contracte, que al juliol va assolir les 184.390 afiliacions.

Disminueix la temporalitat, però augmenta el nombre d'indefinitos fixos discontinus

L'Enquesta de població activa (EPA), per la seva banda, estima 589.600 persones ocupades, de mitjana, el 2023. Aquesta xifra representa un increment interanual del 2,4 %. A més, segons l'EPA, les Illes Balears, amb una taxa de temporalitat del 14,5 %, esdevenen la tercera comunitat autònoma amb la taxa més baixa. La secció econòmica que presenta una temporalitat més elevada el 2023 torna a ser l'Administració pública, educació i activitats sanitàries (26,1%). De fet, el sector públic presenta una taxa de temporalitat gairebé tres vegades superior a la del sector privat, amb un 30,5% enfront del 10,9%.

Pel que fa a les xifres d'atur registrat, l'any 2023 les Illes Balears tanquen amb una mitjana anual de 31.529 persones aturades, la qual cosa representa un descens interanual del 21,8 %. Es tracta de la xifra d'atur registrat més baixa des de l'any 2002. S'observa un envelliment progressiu de les persones que continuen registrades al SOIB: el 2023 una de cada tres aturats tenen 55 i més anys, concretament el 32,3 %. En comparació amb el 2022 suposaven el 28,3 %, i el 2019 el 23,1 %.

2. L'ÍNDEX DE QUALITAT DEL TREBALL

En l'escenari base, les Illes Balears mantenen la quarta posició en qualitat del treball a Espanya

L'any 2004, el Consell Econòmic i Social de les Illes Balears va encarregar un primer estudi que tenia per objecte definir una metodologia i una proposta d'indicadors per avaluar la qualitat del treball a les Illes Balears¹. Aquesta primera versió va ser posteriorment actualitzada l'any 2008 i editada el 2009², de manera que es disposa de resultats de l'any 2001 i del 2006 al 2016. El 2019 es du a terme una nova actualització de la metodologia i es publica un tercer treball³ que aprofita bona part de la tasca que s'havia fet fins al moment però que considera el desenvolupament de nous indicadors i estadístiques. A més, té per objecte centrar l'anàlisi específicament en els aspectes qualitatius de l'ocupació i deixa alguns dels indicadors fins ara emprats com a elements de context del marc laboral. El nou índex de qualitat del treball es basa en un conjunt d'indicadors agrupats en tres grans dimensions:

1. Retribucions salarials. L'objectiu és prendre en consideració el nivell salarial de l'ocupació principal del treballador i alguna mesura de com garanteix o no un cert nivell de benestar. Així mateix, es proposa introduir mesures de desigualtat en la distribució salarial.

1. Parellada, M.; García, G. *La qualitat del treball. Una proposta d'indicador*, Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, SOIB, 2004. El CES va emetre el Dictamen 9/2003 sobre aquesta matèria.

2. Estudi elaborat l'any 2008 i publicat el 2009 a proposta de la Comissió de Treball de la Memòria del CES 2007 i aprovat per la Comissió Permanent, en què es du a terme l'actualització del primer estudi del CES sobre l'IQT, *La qualitat del treball. Una proposta d'indicador*, Consell Econòmic i Social de les Illes Balears i SOIB, 2004. Vegeu: Parellada, M.; Puiggròs, A.; Ribas, M. *Indicadors de qualitat del treball*, Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, 2008.

3. Estudi elaborat i publicat el 2019 a proposta de la Comissió de Treball d'Ocupació i Relacions Laborals, en què es du a terme una nova actualització dels IQT. Vegeu: García, G.; Parellada, M.; Puiggròs, A.; Ribas, M. *La qualitat del treball a les Illes Balears 2009-2018*. Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, 2019.

Rànquing d'IQT de les comunitats autònomes segons
les ponderacions establertes (2009-2022)

	Escenari base							
	2009	2011	2014	2018	2019	2020	2021	2022
Andalusia	17	17	15	16	17	16	16	16
Aragó	4	4	5	6	6	6	6	6
Astúries	9	9	13	11	15	15	14	13
Illes Balears	6	6	4	5	3	3	4	4
Canàries	16	16	17	15	14	13	15	17
Cantàbria	11	13	10	9	8	7	7	8
Castella i Lleó	8	7	11	7	9	9	11	12
Castella-la Manxa	10	11	9	14	11	12	8	11
Catalunya	3	5	6	4	5	5	3	3
Com. Valenciana	13	14	12	13	12	14	12	14
Extremadura	15	12	16	17	16	17	17	15
Galícia	12	10	8	10	10	10	10	9
Madrid	2	3	2	2	4	2	2	2
Múrcia	14	15	14	12	13	11	13	10
Navarra	5	2	3	3	2	4	5	5
País Basc	1	1	1	1	1	1	1	1
La Rioja	7	8	7	8	7	8	9	7

	Escenari social							
	2009	2011	2014	2018	2019	2020	2021	2022
Andalusia	17	17	15	16	17	16	16	16
Aragó	4	4	4	6	6	7	6	5
Astúries	9	9	13	11	15	14	14	13
Illes Balears	6	6	5	5	2	3	4	4
Canàries	15	16	17	15	13	12	15	17
Cantàbria	11	15	10	9	8	8	7	10
Castella i Lleó	8	7	11	7	9	9	11	11
Castella-la Manxa	10	10	9	14	11	13	8	12
Catalunya	2	5	6	4	5	5	3	3
Com. Valenciana	13	14	12	13	12	15	12	15
Extremadura	16	12	14	17	16	17	17	14
Galícia	12	11	8	10	10	10	10	9
Madrid	3	3	2	2	4	2	1	1
Múrcia	14	13	16	12	14	11	13	8
Navarra	7	2	3	3	3	4	5	6
País Basc	1	1	1	1	1	1	2	2
La Rioja	5	8	7	8	7	6	9	7

continua

	Escenari estabilitat							
	2009	2011	2014	2018	2019	2020	2021	2022
Andalusia	17	17	16	16	17	16	16	16
Aragó	4	5	4	6	6	7	5	4
Astúries	9	9	13	11	14	15	13	13
Illes Balears	5	6	5	5	2	2	3	5
Canàries	16	16	17	14	15	14	15	17
Cantàbria	12	13	10	8	8	6	7	8
Castella i Lleó	8	7	11	7	9	9	11	10
Castella-la Manxa	10	11	9	13	12	12	8	12
Catalunya	2	4	6	3	5	5	4	3
Com. Valenciana	13	14	12	12	11	13	12	15
Extremadura	15	12	15	17	16	17	17	14
Galícia	11	10	8	10	10	10	9	9
Madrid	3	3	2	2	4	3	2	2
Múrcia	14	15	14	15	13	11	14	11
Navarra	7	2	3	4	3	4	6	6
País Basc	1	1	1	1	1	1	1	1
La Rioja	6	8	7	9	7	8	10	7

Font: Actualització de l'IQT a partir de la metodologia de García, G.; Parellada, M.; Puiggròs, A.; Ribas, M. *La Qualitat de treball a les Illes Balears, 2009-2018*. Consell Econòmic i Social

Nota: La regió amb els resultats més bons ocupa el primer lloc al rànquing, mentre que la darrera regió (la que obté els pitjors resultats) té el valor 17.

2. Seguretat laboral. Es tracta de preveure mesures que aproximïn la probabilitat de passar a la situació d'atur, les condicions d'aquest període d'atur i tots els aspectes indicatius de més o menys estabilitat en l'ocupació, com ara la prevalença de diverses modalitats de contractes laborals.
3. Condicions laborals. Aquesta seria la dimensió més àmplia en la mesura que pren en consideració tots els aspectes relacionats amb les condicions en què es desenvolupa el treball, conciliació de vida laboral i familiar, sinistralitat laboral, gènere, etc.

El 2021 la submostra de l'Enquesta de població activa de l'INE va patir un canvi metodològic i 6 indicadors del total dels 36 utilitzats en el càlcul de l'IQT no es varen poder actualitzar. Concretament, es tracta dels indicadors següents: percentatge d'ocupats que cerquen feina per inseguretat en l'actual, els ocupats que volen treballar més hores, percentatge d'ocupats que cerquen feina per millorar, percentatge d'ocupats que treballen en jornada continuada, percentatge d'ocupats que fan formació relacionada amb la seva ocupació actual i, finalment, el percentatge d'ocupats que fan formació amb participació empresarial. Per a l'actualització de l'IQT del 2021 es va decidir mantenir els valors calculats per a l'any 2020.

Els resultats de l'índex de qualitat del treball del 2022 suposen un empitjorament de les Illes Balears en l'escenari d'estabilitat, que és el que dona més pes als indicadors relacionats amb la seguretat en el lloc de feina i les modalitats laborals. D'altra banda, es mantenen la quarta posició, com l'any anterior, en els dos escenaris restants. A les taules es poden consultar els resultats corresponents a cadascun dels indicadors i comprovar com la posició relativa de les Illes Balears pel que fa a la resta de comunitats autònomes perd algunes posicions respecte als dos anys anteriors, si bé es manté en una posició avantatjosa en relació amb la majoria dels territoris. El País Basc i Madrid continuen liderant el rànquing com els territoris amb un índex de qualitat del treball més alt en tota la sèrie temporal estudiada. A l'altre extrem se situen les Illes Canàries, que el 2022 passen a ocupar la darrera posició en tots els tres escenaris, i Andalusia, que ocupa la penúltima.

3. POLÍTIQUES ACTIVES D'OCUPACIÓ

L'any 2023 el nombre de persones ocupades i desocupades fins i tot és molt més favorable que el del 2019, de manera que les Illes Balears s'han situat en un escenari clarament postpandèmic. De manera paral·lela, la reforma laboral ja està tenint un fort impacte en el nivell de precarietat laboral, amb la qual cosa s'han reduït a un terç les taxes de temporalitat i parcialitat d'abans de la reforma.

Les polítiques actives d'ocupació inclouen un conjunt de programes i d'actuacions adreçats a facilitar l'accés al mercat de treball dels aturats i a millorar la situació laboral de les persones ocupades mitjançant accions de millora de l'ocupabilitat i de la intermediació. En gran part, estan condicionades pel marc estratègic i normatiu que en l'àmbit estatal conformen la Llei d'ocupació, l'Estratègia espanyola de suport actiu per a l'ocupació 2021-2024, el Pla Anual de Foment de l'Ocupació Digna 2023 i nivell autonòmic el Pla d'Ocupació de Qualitat de les Illes Balears 2022-2025⁴ i el Pla Integral de Formació Professional 2022-2025.

Les polítiques actives d'ocupació que ha desenvolupat la Conselleria d'Empresa, Ocupació i Energia i, especialment el Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB), han estat marcades per la inversió feta a les diverses línies d'actuació:

- 1) Orientació i intermediació professional.
- 2) Formació i qualificació dels treballadors.
- 3) Foment de l'ocupació i igualtat d'oportunitats.
- 4) Emprenedoria i desenvolupament econòmic local.

4. Govern de les Illes Balears (2022). *Pla d'Ocupació de Qualitat de les Illes Balears (2022-2025)*. Disponible a: <https://soib.es/wp-content/uploads/2022/05/Pla-dOcupacio-de-Qualitat-de-les-Illes-Balears-2022-2025-def.pdf>.

L'increment de recursos provinents de les diferents conferències sectorials, així com els fons europeus d'ocupació, al mateix temps que la població en situació d'atur es mostra en clara davallada, han permès que la inversió per aturat se situï en els 4.876,30 euros.

Pel que fa a l'origen d'aquest pressupost, a part dels fons propis, cal destacar les transferències finalistes de la distribució territorial que fa l'Estat de les conferències sectorial d'ocupació i educació (70,1 milions d'euros), el FSE+, més el Programa de Garantia Juvenil (23,1 milions d'euros), el fons MRR (5,1 milions d'euros) i la resta de fons (14 milions d'euros).

La inversió per aturat és un 115 % superior a la de 2019

La distribució d'actuacions per tipus de programes mostra que un 56 % del total d'accions dutes a terme l'any 2023 (342.704) han estat lligades a l'orientació laboral, mentre que la formació professional organitzada pel SOIB ha tingut 39.927 participants (6,5% del total). S'han dut a terme 3.127 accions de foment i creació de l'ocupació (0,5% del total) i actuacions de promoció empresarial i suport a l'emprenedoria, 2.150 accions (0,4% del total). D'altra banda, les actuacions d'intermediació laboral, tot i suposar un 36,6% del total d'accions dutes a terme (223.666), han estat lligades a l'orientació laboral.

Resultats cabdals: la millora de les condicions laborals, la capacitat de formació de les persones i la intermediació laboral per a una millora de la qualitat de l'ocupació.

4. LES RELACIONS LABORALS A LES ILLES BALEARS

El 2023, l'evolució del marc normatiu europeu i nacional ha continuat influenciant les relacions laborals de la CAIBi destaquen diverses reformes legislatives en matèria d'igualtat de gènere i conciliació de la vida personal, laboral i familiar. L'adaptació a noves formes de treball i l'actuació inspectora s'han enfortit i han evidenciat un compromís renovat amb el compliment de la legislació laboral, que se centrà principalment en el control de l'ocupació temporal.

Els convenis col·lectius publicats al BOIB l'any 2023 han estat vint-i-cinc, nou menys que el 2022

La negociació col·lectiva ha mostrat una vitalitat notable i, després d'un període d'estancament degut a la pandèmia, el 2023 mostra una clara reactivació en l'activitat negociadora. Els convenis col·lectius publicats el 2023 reflecteixen alguns dels primers efectes de la reforma laboral del 2021, que buscava reduir la temporalitat i enfortir la negociació col·lectiva. Així i tot, no es preveuen mitjans diferents de l'anunci públic que garanteixin la transmissió d'informació sobre l'existència de llocs de treball permanents vacants als quals puguin optar les persones amb contractes de durada determinada, ni es desenvolupa la regulació del contracte

de substitució, ni els criteris de reducció de la temporalitat o, en poca mesura, la dels contractes temporals eventuais o dels contractes fixos discontinus.

Per acabar, es manté un nivell de conflictivitat judicial en l'àmbit de la jurisdicció laboral similar al de l'any anterior i ha continuat creixent el nombre de vagues.

5. LA SEURETAT I LA PREVENCIÓ DE RISCOS LABORALS

L'any 2023 es registren 22.775 accidents en jornada de treball amb baixa a les Illes Balears, segons les dades de la Direcció General de Treball i Salut Laboral. Després del notable increment del nombre d'accidents de treball que es va donar el 2022, atesa la forta represa de l'activitat econòmica, el 2023 presenta un descens de la sinistralitat laboral. D'aquesta manera, es registren 1.817 accidents menys que l'any anterior, la qual cosa en termes relatius suposa un descens del 7,4%.

Com sempre, la gran majoria dels accidents que s'han registrat a les Illes Balears el 2023 han estat de caràcter lleu (99,6%), un 0,36% han estat greus, i un 0,05% han estat mortals (12 accidents). En termes relatius i respecte al 2022, com s'ha dit, el nombre d'accidents ha experimentat un descens, tant en el cas dels lleus com en el dels greus: un 7,4% els primers i un 21,4% els segons. El nombre d'accidents mortals, per la seva part, ha passat de 5 el 2022 a 12 el 2023, fet que suposa que s'han més que duplicat d'un any a l'altre.

Les Illes Balears presenten, una altra vegada, l'índex d'incidència més alt de totes les comunitats autònomes, molt per sobre de la mitjana nacional (2.715,0)

D'altra banda, l'índex d'incidència se situa en 4.172,0 accidents per cada 100.000 treballadors amb les contingències cobertes a les Illes Balears el 2023, segons les dades provisionals del Ministeri de Treball i Economia Social. L'índex presenta un descens del 14,7% respecte al 2022.

BLOC III

QUALITAT DE VIDA I ESTAT DEL
BENESTAR

1. LA POBLACIÓ A LES ILLES BALEARS

Com ja és habitual a la memòria anual del CES, les dades demogràfiques que s'exposen són principalment les relatives a un any anterior. Així, per la memòria 2023 es mostren les dades de migracions i del moviment natural de població de l'any 2022 —dades a final de període—, mentre que per a les dades de població s'exposen les dades a 1 de gener de 2023. Ambdues estadístiques han estat publicades l'any 2023. No obstant això, com s'adverteix al principi del capítol de demografia, les dades d'aquesta memòria 2023 presenten diferències respecte a les de memòries anteriors, ja que s'han produït canvis metodològics en les estadístiques de població.

D'acord amb el cens de població a 1 de gener de 2023, les Illes Balears tenien una població de 1.209.906 persones.

Per illes, les variacions anuals són positives, excepte en el cas de Formentera, on, amb un descens anual de 290 habitants (-2,1%), es manté la tendència a la baixa iniciada l'any 2018. A la resta de l'Estat, la població augmenta un 1,3% i només Extremadura presenta un descens de població (-0,2%).

**L'any 2022 la població
ha crescut un 1,9 %, amb
un increment de 22.863
persones**

Les dades més destacables pel que fa al creixement de la població són dues. D'una banda, que el nombre total de defuncions l'any 2022 fou superior al nombre de naixements. Així, resultà en un creixement vegetatiu negatiu del 0,2‰. De l'altra, el balanç migratori que per si sol explica l'important creixement anual de població, que és especialment significatiu en el cas del balanç exterior (+20.740), mentre el balanç interior se situa de nou amb xifres positives (+1.936).

Les persones nascudes a països estrangers representen el 26,4% de la població censal (319.706) i, en total, la població resident nascuda fora de la comunitat autònoma (a una altra comunitat o a l'estranger) representa el 47% de la població censal.

Les dades de l'índex de pressió humana de 2023 continuen mostrant els màxims al mes d'agost (1.989.784 persones). Les pressions sobre les mitjanes mensuals censals més elevades són patides per les illes de Formentera (192,5%), Menorca (119,6%) i Eivissa (94,1%) i, en darrer terme, Mallorca (52,1%). Aquesta pressió ha començat a incidir en els preus dels habitatges, la saturació de les infraestructures i els equipaments i el 2024 ha derivat en moviments cívics i manifestacions públiques contra la saturació i en l'organització per part de l'Administració i entitats cíviques i empresarials d'un fòrum per analitzar la situació i proposar solucions.

Quant a l'índex d'envelliment, cal destacar l'important creixement d'aquest índex. Si el 2020 la població menor de 16 anys superava la de 65 i més (0,99), a partir de 2021 aquesta situació canvia i l'índex d'envelliment se situa en l'1,02; en l'1,06 el 2022, i el 2023 es registra una proporció de 110 persones de 65 i més anys per cada 100 de menors de 16. L'illa més

envellida és Menorca, amb un índex d'envelliment de l'1,28, mentre que les Pitiüses presenten l'índex més baix (0,94%). Mallorca se situa entorn de la mitjana balear.

Les taxes de natalitat de les Balears són les més elevades de l'Estat espanyol després de les de Múrcia i, no obstant això, els 9.079 naixements registrats el 2021 suposen un important decrement interanual del 4,6% sobre l'exercici anterior i s'intensifica la tendència decreixent iniciada amb la crisi del 2008. El retard en l'edat de maternitat i la reducció dels fills per dona n'expliquen la tendència. És clau incidir que un terç dels naixements de les Illes són de mares amb nacionalitat estrangera. Les xifres provisionals de 2023 indiquen que la tendència es manté. Aquest factor contribuirà, juntament amb l'augment de defuncions, que el creixement vegetatiu (balança entre defuncions i naixements) sigui negatiu i, per tant, el principal factor de creixement demogràfic siguin els fluxos migratoris.

El 2022 se celebraren 5.039 matrimonis entre cònjuges de distint sexe i es va assolir la taxa més alta de l'Estat. Això suposa un fort increment respecte a l'any anterior. El mateix fenomen es registra a l'Estat, fet que podria ser resultat dels enllaços ajornats per la pandèmia.

El nombre de matrimonis entre persones del mateix sexe a les Illes Balears ha assolit la xifra més elevada d'ençà que fou legalitzat (Llei 13/2005), amb 223 enllaços: 119 entre dones (nou rècord) i 104 entre homes (tercera xifra més elevada de la sèrie).

Les interrupcions voluntàries de l'embaràs (IVE) han presentat un increment interanual del 9% a l'Estat espanyol. Amb 3.084 IVE, les Illes Balears presenten les terceres taxes més elevades de l'Estat, després de Catalunya i Madrid.

Les dissolucions matrimonials de 2022 (2.319 a les Illes) han baixat un 6,4% respecte a 2021 i continuen la tendència decreixent respecte als màxims de mitjans dels 2000.

2. POBRESA, EXCLUSIÓ I PROTECCIÓ SOCIAL

La taxa de pobresa és inferior a la mitjana espanyola, però augmenten les persones amb retards en el pagament de l'habitatge

Per primera vegada a la memòria del CES de les Illes Balears, es presenten conjuntament els anteriors apartats de «Benestar econòmic i distribució de la renda», «Seguiment social» i «Serveis socials i dependència» en un únic subapartat de protecció i inclusió social. L'objectiu és donar una visió integral als processos d'exclusió i inclusió social.

Després del fort impacte de la covid a les Illes Balears en termes socials i de benestar (augment de l'atur, caiguda del PIB, augment de la pobresa i caiguda de la renda, entre d'altres) els indicadors socials s'estabilitzen el 2023 a xifres pre-pandèmia.

INDICADORS DE POBLACIÓ DE LES BALEARS PER ILLES SEGONS EL CENS DE POBLACIÓ A 1 DE GENER DE 2023 (INE)					
	Illes Balears	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
Població total	1.209.906	940.332	99.005	159.180	11.389
Variació anual de població	22.863	17.727	1.862	3.522	-248
Percentatge de població de menys de 16 anys	15,0%	15,3%	14,0%	14,3%	13,0%
Percentatge de població de 16-64 anys	68,5%	67,8%	68,1%	72,2%	73,4%
Percentatge de població de 65 i més anys	16,5%	16,9%	17,9%	13,4%	13,6%
Població estrangera / població de l'illa (%)	20,5%	19,9%	13,3%	27,6%	28,2%
Pobl. nascuda a una altra CA / població de l'illa (%)	20,6%	18,9%	23,5%	28,7%	28,5%
Pobl. nascuda a l'estranger / població de l'illa (%)	26,4%	26,0%	19,5%	32,7%	33,9%
Total pobl. nascuda fora de la CA / població de l'illa (%)	47,0%	44,9%	43,0%	61,4%	62,4%
Total pobl. nascuda a Illes Balears / població de l'illa (%)	52,9%	55,1%	57,0%	38,7%	37,6%
Relació d'homes per cada dona (índex de masculinitat)	99,4	98,4	98,9	104,2	106,0
Índex de creixement 2022-2023 (%)	1,9%	1,9%	1,9%	2,3%	-2,1%
Índex de creixement de la població espanyola (%)	0,02%	-0,1%	0,6%	0,4%	-2,2%
Índex de creixement de la població estrangera (%)	7,6%	8,1%	7,9%	6,4%	-2,1%
Índex de creixement de la població nascuda a les Balears (%)	0,1%	0,2%	-0,1%	0,4%	-0,4%
Índex de creixement de la població nascuda a una altra CA (%)	-0,3%	-0,8%	2,3%	0,4%	-4,4%
Índex de creixement de la població nascuda a l'estranger (%)	7,6%	8,1%	7,9%	6,4%	-2,1%
Índex d'envel·liment (pobl. de 65 i més / pobl. <16 anys)	1,10	1,10	1,28	0,94	1,04
Índex de longevitat o sobreenvelliment (pobl. 85 i més / pobl. 65 i més)	0,14	0,14	0,13	0,12	0,13
Índex de dependència* (pobl. <16 + pobl. >64) / pobl. de 16 a 64)	0,46	0,48	0,47	0,36	0,38
Índex de recanvi (pobl. de 60 a 64 / pobl. de 20 a 24)	1,08	1,07	1,15	1,15	1,10

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2024), Cens de població. Resultats per illes 2021-2023

La renda mitjana neta per persona a les Illes Balears el 2022 va ser de 21.143 euros per unitat de consum. Supera la mitjana espanyola en un 2,3% i se situa en setena posició.

El concepte de pobresa relativa té en compte en la seva mesura l'entorn socioeconòmic de les persones, que es pot definir, per exemple, per una regió, un territori o un país. Des d'aquesta mirada, el concepte de pobresa és construït socialment i té significat en un determinat context històric i social. Tenint en compte el llindar relatiu a les Balears, la darrera taxa de pobresa a les Balears ha estat del 18,8% i això es tradueix en el fet que 221.211 persones viuen sota el llindar de la pobresa. La taxa és inferior a l'espanyola (20,2%).

El concepte d'exclusió social ha desplaçat el de pobresa en el marc d'acció de la Unió Europea. L'Estratègia Europa 2020, entre els seus objectius, es va marcar reduir la taxa de pobresa i exclusió social en un 25% en el conjunt de la Unió Europea, el que equivalia a 20 milions de persones. Per fer el seguiment d'aquest objectiu es va definir en l'àmbit comunitari l'indicador AROPE (At Risk Of Poverty and/or Exclusion), amb una metodologia unificada per al càlcul anual en els països de la Unió Europea.

Amb un 20,6% de persones en risc de pobresa i exclusió social, les Balears són la cinquena comunitat autònoma amb una taxa més baixa. Amb el llindar de pobresa relatiu a les Balears, la taxa augmenta fins al 23,4%.

Entre les preguntes incloses en l'ECV, se n'inclouen de referents a mancances materials. Les Illes Balears estan en una bona posició relativa respecte del conjunt d'Espanya pel que fa a la majoria d'ítems inclosos. Més concretament, en set de nou ítems es posicionen per sota de la mitjana. Els dos ítems en què es registren valors més elevats a la mitjana espanyola són els que tenen a veure amb retards en el pagament de despeses relacionades amb l'habitatge i amb compres a terminis¹.

En els pressupostos de la CAIB, la partida dedicada a la protecció social el 2023 va representar el 5% del total. Sobre aquesta, més d'una tercera part va dedicada als serveis socials. L'evolució dels pressupostos de la CAIB en protecció social ha augmentat progressivament des de l'any 2012. No obstant això, si s'analitza la despesa executada, s'observa un retrocés l'any 2023 del 17%, ja que l'execució del pressupost en protecció social només va ser del 60,4%, la dada més baixa de tota la sèrie. En part, s'explica per la fi de l'emergència produïda en els anys posteriors a la pandèmia.

El Decret llei 10/2020, de 12 de juny, de prestacions socials de caràcter econòmic de les Illes Balears, va permetre actualitzar la renda social garantida i fer-la incompatible amb l'IMV, entre d'altres. Des del gener de 2020 fins al desembre de 2023 hi ha hagut, de mitjana, 4.710 titulars de la RESOGA i cada titular beneficia, de mitjana, 1,9 persones de la llar. En data de desembre de 2023, hi havia 2.752 titulars de la RESOGA i 5.309 persones destinatàries.

1. Per una visió més exhaustiva de l'estat de la pobresa a les Illes Balears, cal consultar els informes anuals d'EAPN (European Anti-Poverty Network) a les Illes Balears.

L'evolució del nombre de titulars de la RESOGA mostra un fort daltabaix amb l'entrada en vigor de l'IMV, ja que moltes de les persones que n'eren perceptores van haver de sol·licitar la prestació estatal si en complien els requisits. Aquestes dificultats a abordar les situacions de pobresa sobrevinguda per part de l'IMV han portat l'AIREF a fer una sèrie de recomanacions, com que la concessió s'iniciï d'ofici, que es configuri com un import negatiu o establir un sistema de transferència immediata d'informació entre les persones beneficiàries de les rendes mínimes de les comunitats autònomes i l'IMV².

Des del juny de 2020 fins a juny de 2024, hi ha hagut un total de 9.521 expedients aprovats de l'IMV a les Balears. En un 59% dels expedients aprovats, les dones en són titulars. El nombre total de persones beneficiàries ascendeix a 28.770, de les quals el 45,9% són menors³. Un informe de l'Associació Estatal de Directors i Gerents en Serveis Socials, a principis del 2023, alertava que les Balears eren la comunitat autònoma amb una menor cobertura de l'IMV sobre les persones sota el llindar de la pobresa, només de l'11,4%⁴.

Els serveis socials comunitaris bàsics constitueixen el canal normal d'accés al sistema de serveis socials i garanteixen la universalitat del sistema i la seva proximitat als usuaris i als àmbits familiar i social. L'any 2022, darrer any amb dades disponibles⁵, 78.521 persones van recórrer als serveis socials comunitaris bàsics. És un descens del 9% en comparació amb el 2021 i molt pròxim al 2019, abans de la crisi social derivada de la covid-19, tot i destacar la corba ascendent que ja es produïa des del 2014 i, especialment, des del 2017.

El sistema per a l'autonomia i atenció a la dependència (SAAD) és el conjunt de serveis i prestacions econòmiques destinats a la promoció de l'autonomia personal, l'atenció i protecció a les persones en situació de dependència, a través de serveis públics i privats concertats. El SAAD es regula per la Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència. L'any 2023 la xifra de beneficiaris del SAAD amb dret a prestació a les Balears ha augmentat en 3.859 persones, la qual cosa és una diferència respecte de l'any anterior del 13,1%, molt per sobre del 5,1% espanyol. Igualment, el nombre de les persones ateses, 29.233, ha augmentat en un 11,6%, mentre que en el conjunt de l'Estat l'augment ha estat del 7,5%. Per contra, el nombre de persones desateses, que estan als llimbs, va augmentar en 824 persones (+25,0%). Per tant, hi ha 4.117 persones als llimbs el 2023, amb una taxa del 12,3%, superior a la mitjana nacional, del 9,9%. Entre desembre de 2022 i novembre de 2023, 1.072 persones van morir a les Balears en llista d'espera sense poder ser ateses⁶.

2. Vegeu AIREF (2023). *Segunda opinión del ingreso mínimo vital*. Disponible a: https://www.airef.es/wp-content/uploads/2023/06/IMV/230615.-Opinio%CC%81n.-Segunda-Opinio%CC%81n-IMV_AIReF.pdf.

3. Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions (2024). *Estadísticas del e*. Disponible a: <https://www.inclusion.gob.es/ca/>

4. Vegeu nota de premsa d'11 de maig de 2023. Disponible a: <https://directoressociales.com/wp-content/uploads/2023/05/NP-IMV-11.05.23.pdf>.

5. En aquest apartat es presenten les dades de gestió dels serveis socials publicades pel Servei de Planificació Social de la Conselleria d'Afers Socials i Esports.

6. XXIV Dictamen del Observatorio Estatal de la Dependencia. Disponible a: <https://directoressociales.com/xxiv-dic-tamen-del-observatorio-estatal-de-la-dependencia/>.

Donant compte de l'envelliment progressiu de la població, des de l'any 2013 han augmentat en un 12,2% les persones que cobren pensió de jubilació, i en un 41,2% des de 2005. Per trams, hi ha una proporció superior de pensionistes a les Illes Balears (52,5%) que a Espanya (51,5%) que cobren una pensió de jubilació inferior a l'SMI. També hi ha una proporció inferior en 1,4 p. p. de pensionistes que cobren la pensió màxima.

3. SALUT, QUALITAT DE VIDA I SERVEIS SANITARIS

El sistema nacional de salut integra totes les funcions i prestacions sanitàries per donar compliment al dret a la protecció de la salut de les persones que estableix la Constitució. Aquest dret s'expressa en el territori insular a través de les estructures sanitàries (centres -amb internament i sense, establiments i serveis sanitaris) que presten d'una manera més pròxima l'atenció a la població resident (1.232.000 persones) i als 18 milions de ciutadans europeus, o d'altres continents, que ens visiten anualment.

El sistema s'enfronta a reptes ineludibles com l'atenció a problemes de salut associats a la longevitat de la població, dèficit de professionals, l'increment de malalties cròniques i problemes de salut mental i els canvis en els estils de vida, entre d'altres, que marquen la necessària planificació d'aquest àmbit. Els desafiaments en salut impliquen afrontar la promoció i prevenció com a pilar de la salut pública, amb mirades integrals que contribueixin a promoure una millor salut i qualitat de vida, de manera que es visquin més anys i amb més qualitat de vida. El sistema de salut es finança principalment mitjançant impostos per garantir la vocació universal de les prestacions preventives i assistencials, amb extensió dels seus serveis a tota la població i, a les Illes Balears, una part molt important i significativa de la població resident adquireix assegurances privades de salut.

Les Balears disposen de 25 hospitals, dels quals 10 (un 40%) són de dependència pública i 15 (un 60%) de titularitat privada (vegeu el quadre III-4.2). El nombre d'hospitals públics no s'ha modificat en els darrers anys. L'IB-Salut gestiona, doncs, deu hospitals (set d'aguts, dos de mitjana i llarga estada i un de psiquiàtric). La mútua d'accidents de treball gestiona una clínica de 40 llits. La xarxa privada gestiona 1.432 llits i bàsicament atén pacients aguts. Les Illes Balears, juntament amb Madrid i Catalunya, són les comunitats amb més implantació de l'assegurança privada en el territori espanyol. Els factors que expliquen la penetració de l'assegurança privada a les Illes serien principalment un lent desplegament de les infraestructures sanitàries públiques, sobretot a la primera meitat del segle xx, que va propiciar, juntament amb el que va implicar el desenvolupament turístic, una expansió de les infraestructures privades.

La despesa sanitària pública consolidada del sector ha suposat 84.206 milions d'euros, que representen el 6,3% del PIB. La despesa *per capita* mitjana ha estat de 1.769 euros per habitant.

DESPESA SANITÀRIA PÚBLICA CONSOLIDADA (2022)			
	Milions d'euros	Percentatge sobre el PIB	Euros per habitants
País Basc	4.734	6,0%	2.142
Astúries	2.066	8,0%	2.057
Navarra	1.314	5,8%	1.967
Castella i Lleó	4.668	7,3%	1.963
Múrcia	3.021	8,4%	1.960
Extremadura	2.058	9,1%	1.951
Cantàbria	1.124	7,3%	1.917
Aragó	2.546	6,1%	1.908
Canàries	4.098	8,4%	1.865
Catalunya	14.509	5,7%	1.853
Galícia	4.937	7,1%	1.832
Castella-la Manxa	3.669	7,9%	1.773
Espanya	84.206	6,3%	1.769
Illes Balears	2.077	5,9%	1.732
La Rioja	550	5,8%	1.714
Com. Valenciana	8.654	6,8%	1.678
Madrid	11.089	4,2%	1.625
Andalusia	13.093	7,3%	1.533

Font: Estadística de Despesa Sanitària Pública (EGSP)

A les Illes Balears, les causes més freqüents de mort en dones l'any 2022 foren les malalties del sistema circulatori i les més freqüents en homes foren els tumors. L'any 2022 han augmentat les infeccions de transmissió sexual (infecció gonocòccica i sífilis), hepatitis C i herpes zòster.

El sistema nacional de salut, i en termes més amplis el conjunt del sistema sanitari espanyol, compta amb una sèrie d'indicadors per donar resposta a la necessitat d'informació sobre el funcionament i el desenvolupament del sistema. Entre aquests, hi ha un conjunt d'indicadors clau capaç de proporcionar, de manera integrada i sistemàtica, informació fonamental per al sistema sanitari públic i privat.

La causa externa de mort més freqüent l'any 2022 a les Illes Balears fou el suïcidi, tant en homes com en dones

INDICADORS CLAU DEL SISTEMA NACIONAL DE SALUT (2023)						
Valor nacional	Valor de les Illes Balears (IB)		Any	Balears-Espanya	Diferència Espanya-Balears	Màxim / Mínim
31,92	8,10	Percentatge de persones de 50 a 69 anys amb prova de sang oculta en femta realitzada amb la freqüència recomanada (cada 2 anys)	2020	0,25	-23,82	68,73 / 4,07
76,83	50,71	Freqüentació en consultes d'atenció especialitzada (% SNS)	2022	0,66	-26,12	100,00 / 50,71
21,43	15,16	Accessibilitat a atenció primària en 24-48 hores des de la sol·licitud de la cita	2023	0,71	-6,27	71,74 / 10,20
16,88	12,07	Taxa ajustada d'hospitalització per malaltia hipertensiva per 10.000 hab.	2022	0,72	-4,81	20,52 / 12,07
34,66	24,90	DHD substàncies hipnòtiques i sedants	2023	0,72	-9,75	65,60 / 19,62
5,45	4,11	Freqüentació en medicina d'atenció primària per persona assignada / any	2022	0,75	-1,34	7,20 / 4,11
0,09	0,07	Taxa d'amputacions membre inferior en persones diabètiques (hospitals SNS)	2022	0,76	-0,02	0,34 / 0,04
9,25	7,05	Inaccessibilitat declarada a l'atenció dental per motius econòmics	2020	0,76	-2,20	26,84 / 1,02
68,77	53,12	Control de PAS i PAD en pacients amb registre d'hipertensió arterial	2022	0,77	-15,65	79,71 / 53,12
22,40	18,54	Taxa de cesàries (hospitals SNS)	2022	0,83	-3,86	29,56 / 13,92
0,78	0,62	Personal mèdic d'atenció primària per 1.000 persones assignades	2022	0,78	-0,17	1,10 / 0,62
11,33	8,94	Utilització de benzodiazepines de vida mitjana llarga en persones de 65 i més anys	2022	0,79	-2,39	17,69 / 6,02
6,23	5,03	Mortalitat intrahospitalària postinfart per cada 100 altes per infart (SNS)	2022	0,81	-1,20	11,86 / 4,71
20,02	16,19	Taxa ajustada d'hospitalització per malalties cerebrovasculars, per 10.000 hab.	2022	0,81	-3,83	24,39 / 14,74
46,77	38,29	Percentatge de cirurgia ambulatoria en l'SNS (hospitals SNS)	2022	0,82	-8,48	53,44 / 37,35
11,44	9,41	Percentatge de reingressos urgents psiquiàtrics (hospitals SNS)	2022	0,82	-2,03	15,91 / 6,81
0,70	0,58	Personal d'infermeria en atenció primària per 1.000 persones assignades	2022	0,83	-0,12	0,92 / 0,51
17,60	14,46	DHD d'antibiòtics	2023	0,82	-3,14	23,01 / 14,18

continua

Valor nacional	Valor de les Illes Balears (IB)		Any	Balears-Espanya	Diferència Espanya-Balears	Màxim	Mínim
87,45	72,84	Temps mitjà d'espera per a una primera consulta d'atenció especialitzada	2023	0,83	-14,61	122,78	28,96
7,52	6,29	Prevalença registrada de diabetis mellitus en població general	2022	0,84	-1,23	9,67	5,79
68,45	57,57	Cobertura (%) de persones majors de 64 anys vacunades enfront de la grip	2021	0,84	-10,89	76,41	32,94
274,83	232,23	Despesa farmacèutica per habitant i any a través de receptes mèdiques SNS en oficines de farmàcia	2023	0,84	-42,60	375,18	223,96
8,39	7,18	Percentatge global de reingressos en hospitals d'aguts (SNS)	2022	0,86	-1,22	9,90	6,38
53,42	46,08	Índex de dependència	2023	0,86	-7,34	63,05	43,50
693,26	607,00	Freqüentació en urgències d'atenció primària	2022	0,88	-86,27	1509,18	181,33
8,34	9,02	Taxa de mortalitat ajustada per edat per suïcidi per 100.000 habitants	2022	1,08	0,68	11,04	4,70
81,43	73,11	Llits hospitalaris en funcionament (% SNS)	2022	0,90	-8,32	100,00	68,05
18,48	16,69	Prevalença registrada d'hipertensió arterial en població general	2022	0,90	-1,79	22,41	12,39
25,77	23,63	Percentatge de la població que declara escassetat de zones verdes entorn del seu habitatge	2017	0,92	-2,14	88,73	2,50
46,94	43,37	Percentatge de població de classe social baixa	2017	0,92	-3,57	57,58	35,30
76,24	72,09	Pacients amb diabetis mellitus amb hemoglobina glicosilada <7,5%	2022	0,95	-4,15	83,91	70,13
78,64	74,79	Participació en les decisions sobre el seu problema de salut i el seu tractament en atenció primària	2023	0,95	-3,85	86,64	60,01
92,26	89,02	Freqüentació registrada en hospitals de dia (% SNS)	2022	0,96	-3,24	100,00	63,16
76,55	74,41	Participació en les decisions sobre el seu problema de salut i el seu tractament en atenció especialitzada	2023	0,97	-2,15	85,94	71,35
27,74	27,00	Percentatge de pacients polimedicats en persones de 75 i més anys	2022	0,97	-0,75	42,82	14,60
102,16	97,78	DHD antidepressius	2023	0,96	-4,38	152,16	56,78
10,30	10,04	Prevalença d'obesitat en població infantil	2017	0,97	-0,26	17,97	1,44

continua

Valor nacional	Valor de les Illes Balears (IB)		Any	Balears-Espanya	Diferència Espanya-Balears	Màxim	Mínim
8,76	8,58	Percentatge de la despesa dedicada a concerts	2021	0,98	-0,18	23,30	2,84
1768,90	1739,16	Despesa sanitària públic gestionat per les comunitats autònomes, per habitant protegit	2021	0,98	-29,74	2025,62	1548,06
53,33	52,79	Taxa de mortalitat ajustada per edat per cardiopatia isquèmica per 100.000 habitants	2022	0,99	-0,54	98,06	39,78
4,90	4,89	Mortalitat intrahospitalària després de fractura de maluc per cada 100 altes per aquest diagnòstic (SNS)	2022	1,00	0,00	9,46	3,30
14,17	14,17	Percentatge de la despesa sanitària en atenció primària	2021	1,00	0,00	17,04	11,02
2,14	2,15	Personal mèdic en atenció especialitzada per 1.000 hab.	2022	1,00	0,01	2,70	1,57
41,61	41,84	Utilització d'hipolipemiant en persones de 75 i més anys sense malaltia cardiovascular	2022	1,01	0,24	51,98	30,13
497,24	504,15	Despesa mig anual de consum per persona en béns i serveis sanitaris (euros)	2022	1,01	6,91	587,85	231,52
11,57	11,75	Taxa ajustada d'hospitalització per infart agut de miocardi, per 10.000 hab.	2022	1,02	0,18	20,16	7,82
18,70	19,07	Anys de vida saludable als 65 anys	2021	1,02	0,37	19,92	13,16
45,85	47,61	Percentatge de la despesa en remuneració de personal	2021	1,04	1,76	53,70	37,14
19,78	20,54	Prevalença de consum de tabac en població adulta	2020	1,04	0,76	25,32	15,18
117,11	117,21	Taxa de mortalitat prematura per càncer, ajustada per edat, per 100.000 habitants	2022	1,00	0,10	137,27	99,17
3,87	4,10	Personal d'infermeria en atenció especialitzada per 1.000 hab.	2022	1,06	0,23	6,91	3,33
42,81	45,76	Valoració positiva de la coordinació entre els diferents professionals del sistema sanitari públic	2023	1,07	2,96	58,68	30,77
111,79	122,07	Temps mitjà d'espera (dies) per a una intervenció quirúrgica no urgent	2023	1,09	10,28	152,91	44,96
3,56	3,97	Inaccessibilitat declarada als medicaments receptats per motius econòmics (en els últims 12 mesos)	2023	1,11	0,40	4,87	0,95
1,72	1,99	Taxa d'hospitalització per complicacions agudes en pacients diabètics en el Sistema Nacional de Salut	2022	1,15	0,26	2,77	0,98

continua

Valor nacional	Valor de les Illes Balears (IB)		Any	Balears-Espanya	Diferència Espanya-Balears	Màxim	Mínim
19,56	26,77	Taxa de mortalitat ajustada per edat per diabetis mellitus per 100.000 habitants	2022	1,37	7,21	32,33	7,21
50,66	59,54	Percentatge de població de 65 anys i més anys amb valoració positiva del seu estat de salut	2020	1,18	8,87	59,54	30,97
6,54	7,74	Taxa ajustada d'hospitalització per diabetis mellitus per 10.000 hab.	2022	1,18	1,20	14,18	4,55
654,22	795,11	Freqüentació d'urgències hospitalàries	2022	1,22	140,89	815,30	471,88
27,75	33,97	Percentatge de la població que declara que el soroll procedent de l'exterior del seu habitatge és molest	2017	1,22	6,22	55,02	6,26
7,81	10,01	Prevalença total de pacients amb IRAS (infeccions relacionades amb l'assistència sanitària) en hospitals d'aguts	2021	1,28	2,20	10,01	3,74
1,05	1,38	Percentatge de trauma obstètric en part vaginal no instrumentat en el Sistema Nacional de Salut	2022	1,31	0,32	10,00	0,73
17,17	23,75	Prevalença registrada de trastorns mentals en població general	2022	1,38	6,57	32,60	5,67

Font: Indicadors clau del Sistema Nacional de Salut

RIII-1.1. SALUT MENTAL INFANTIL A LES ILLES BALEARS: ÉS NECESSARI INVERTIR EN INVESTIGACIÓ

La infància i l'adolescència són períodes crítics en què la majoria dels trastorns psicològics comencen a aparèixer i, per això, és essencial millorar el coneixement sobre com afecten en les edats primerenques

Els problemes de salut mental infantil són una preocupació global, amb una prevalença significativa a tot el món. Tot i que la recerca en salut mental ha millorat molt durant els darrers anys, en la població infantil disposam de menys informació en comparació amb la població adulta. A més, sabem que la psicopatologia és molt sensible al context de la persona i observam variacions en funció de les comunitats autònomes. Per aquests motius, és imprescindible veure quina és la situació actual de la salut mental infantil a les Illes Balears, i per això hem consultat les diferents fonts d'informació.

A les Illes Balears, la informació disponible sobre la salut mental infantil presenta limitacions, sovint és incompleta i insuficient. No hi ha un sistema homogeni de registre ni un pla de recerca autonòmic específic per estudiar aquesta problemàtica de manera sistemàtica. S'estima que aproximadament el 20% dels infants i adolescents tenen algun trastorn de salut mental, amb un 6% d'afectats per trastorns mentals greus.

Les dades actuals sovint són descriptives i categorials, basant-se en sistemes de classificació diagnòstica tradicionals que poden no reflectir adequadament la complexitat dels trastorns psicològics. Hi ha una necessitat imperativa de dades qualitatives específiques del territori per conèixer la nostra realitat i adaptar les intervencions a les necessitats socials i psicològiques particulars.

En resposta a aquesta manca d'informació, la Universitat de les Illes Balears ha iniciat el projecte GroWinApp. Aquest projecte té per objectiu crear un repositori digital d'informació psicològica infantil que estigui disponible per a la comunitat científica. D'aquesta manera, s'espera millorar el coneixement sobre la salut mental dels infants de les Illes Balears.

4. EDUCACIÓ

Les dades educatives de les Illes Balears s'analitzen des d'una mirada evolutiva i tot establint comparacions amb les dades del conjunt espanyol, per establir un diagnòstic. S'estudien, entre d'altres, les xifres d'escolarització, els nombres als distints nivells educatius, les taxes d'alumnes per professor, l'esperança de vida escolar, el percentatge d'alumnes estrangers, les taxes d'escolarització postobligatòria, les taxes d'idoneïtat a distints edats, els nivells de formació de la població per grups d'edat i sexe, la despesa pública per alumne en ensenyament no universitari. En referència als principals indicadors, les dades assenyalen una tendència d'ascens en les xifres d'escolarització, un augment destacable en

la formació professional, una presència rellevant d'alumnes estrangers, un descens continuat en la taxa de nombre d'alumnes per professor i unes taxes d'escolarització postobligatòries millorables.

Quant a la despesa pública, aquesta augmenta de manera sostinguda en el període analitzat. Pel que a les dades universitàries, cal destacar el lleuger augment del nombre d'alumnes a la Universitat de les Illes Balears i el petit descens de la UIB en el rànquing universitari analitzat. Tot plegat s'analitza, sempre que hi ha dades disponibles, des d'una perspectiva de gènere, amb la qual cosa es detecta una pauta diferenciada en la qual les dones obtenen millors resultats que els homes, tant a escala de l'arxipèlag com estatal.

L'esperança de vida escolar a les Illes Balears és menor que l'estatal

Les dades dels ensenyaments de règim general continuen mostrant una tendència d'ascens sostingut de l'escolarització a les Balears. El total de la matrícula és de 195.466 alumnes (curs 2021/22), 1.589 alumnes més que el curs anterior, i es concentra (amb més del 77% de la matrícula) als nivells de primària (70.209), ESO (50.754) i segon cicle d'educació infantil (30.046).

Amb la lectura de la sèrie dels darrers anys, des del curs 2016/17 fins al 2022/23 s'observa una evolució progressiva i sostinguda de la matrícula en l'educació secundària obligatòria, el batxillerat i l'FP bàsica. El creixement més destacat al llarg d'aquest període se situa en la formació professional de grau mitjà i superior (incloent-hi l'alumnat dels estudis presencials i a distància), amb un 39,7% i 29,7% d'augment de la matrícula respectivament.

El balanç global de la distribució de la matrícula per titularitat de centre apunta que un 65,2% dels alumnes estan escolaritzats en centres públics, un 26,7% en centres privats concertats i un 8,1% en centres privats no concertats.

Les Balears són una de les comunitats autònomes amb més presència d'alumnat estranger. La revisió de les dades del curs 2021/22 mostra que es manté la tendència ascendent dels darrers anys, que, encara que és comú a tot l'Estat, té més pes a les Balears. La distància entre les dades autonòmiques i estatals en els darrers cursos ha estat al voltant dels 5 punts i per al curs 2021/22 arriba a 5,9 punts, amb un percentatge d'alumnes estrangers a les Balears del 16,3% (10,4% per al conjunt estatal).

RIII.2. LA FORMACIÓ PROFESSIONAL DUAL A LES ILLES BALEARS: HOTELERIA I TURISME

El monogràfic «Formació professional dual a les Illes Balears. Hoteleria i turisme» examina la situació de la formació professional dual (FPD) en la família professional d'hoteleria i turisme a les Illes Balears, tot destacant-ne la rellevància en l'economia regional.

L'FPD a Espanya està regulada per la Llei orgànica 3/2022, de 31 de març. D'acord amb aquesta llei, l'FPD deixa de ser una modalitat de l'FP per esdevenir una característica constitutiva del sistema espanyol d'FP. Aquest canvi suposa un concepte ampli de l'FPD i se'n diferencien dues modalitats: la general i la intensiva, que divergeixen quant a la participació de l'empresa en la formació i que tenen com a característica diferencial més evident el fet que la intensiva inclou un contracte laboral, mentre que la general no té associada la contractació. Aquesta normativa —en fase d'implementació— coexisteix amb una realitat derivada de la legislació anterior, que es regia pel Reial decret 1529/2012, de 8 de novembre, pel qual es desenvolupa el contracte per a la formació i l'aprenentatge i es regulen les bases de la formació professional dual.

En aquest monogràfic es presenten les dades més significatives, d'acord amb les estadístiques disponibles, sobre l'FPD a les Balears a la família professional d'hoteleria i turisme, entenent com a tal la que inclou de manera obligatòria la contractació laboral de l'alumnat: tota l'FPD regulada per la normativa de 2012 i l'FPD intensiva a partir de l'aplicació de la llei de 2022.

L'oferta formativa d'hoteleria i turisme a les Balears inclou diversos cicles formatius de grau bàsic (FPGb), mitjà (FPGM) i superior (FPGS). En el curs 2023/24, es van oferir 59 grups d'FP en aquesta família professional, amb una notable presència a les illes de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera. D'aquests, vuit grups van seguir la modalitat intensiva d'FPD, la qual cosa representa el 13,6% de l'oferta total en aquesta família professional. Aquesta modalitat s'ha donat principalment en l'FPGM, en què un 25% dels grups són en la modalitat intensiva, seguida per l'FPGS, amb un 10% de grups en la modalitat intensiva. En l'FPGb no hi ha cap grup en aquesta modalitat.

En el curs 2022/23, el nombre d'estudiants en FPD a la família d'hoteleria i turisme és únicament de 60 persones, la qual cosa representa un 17,4 % del total de places d'FPD a les Illes Balears

La matriculació en els cicles d'FP en hoteleria i turisme ha mostrat una tendència decreixent en els últims anys, tendència que també es produeix en l'FP dual.

Aquesta xifra supera el 7,6% per al conjunt de l'FP a les Balears, però mostra una tendència de descens, ja que en el curs 2015/16 el pes d'aquesta família professional en l'FPD era del 55,8%.

El SOIB ofereix certificats de professionalitat en la modalitat dual en el marc del programa «Formació professional dual amb empreses i entitats socials». En aquest context, ofereix quatre certificats de professionalitat de la

família professional d'hoteleria i turisme en la modalitat dual de nivell 1 i 2 (sobre un total de 21 certificats de professionalitat que s'ofereixen en aquesta família), que han cursat 81 persones (any 2023).

Les dades sobre el nivell formatiu de la població balear, en comparació amb les dades estatals, mostren un panorama de menor nivell d'estudis i una mateixa tendèn-

cia que al conjunt estatal respecte al fet que les dones comptin amb més estudis que els homes.

En la franja d'edat de 25 a 64 anys, l'any 2023 un 38,8% de la població té un nivell d'estudis inferior a la segona etapa, un percentatge superior al de la població que té titulació de segona etapa d'educació secundària (28,2%) o estudis universitaris (33,5%). Aquest 33,5% dels que tenen estudis universitaris contrasta amb el 41,4% que representa la mitjana estatal entre els 25 i els 64 anys. Mentrestant, en la franja d'edat de 25 a 34 anys, en el cas de les Balears, el percentatge de població amb un nivell formatiu d'educació superior és 7,4 punts més alt que el de la franja 25-64, amb un 40,9%. Tot i així, aquest percentatge és 11,1 punts més baix que la mitjana espanyola (52%).

5. HABITATGE

L'any 2023, l'índex de preus de l'habitatge es va situar en els 163,4 punts, amb la qual cosa es va convertir en l'índex més alt des del 2008, quan es va iniciar la sèrie. En comparació amb el 2022, el preu es va incrementar en un 4,1% a les Balears (un 9,3% els habitatges nous i un 3,4% els de segona mà).

Les Balears registren l'índex més alt de tot Espanya, per davant de la Comunitat de Madrid i de Catalunya.

Les Illes Balears són la comunitat autònoma amb el preu mitjà de les transaccions més elevat i un habitatge costa, de mitjana, el doble que en el conjunt d'Espanya

El preu del sòl ha caigut des dels 336,5 euros el metre quadrat el 2022 fins als 320,9 euros/m² el 2023. El preu mitjà del sòl a Espanya ha estat de 154,4 euros/m², un 54% més barat que en el conjunt de les Balears. Com en el cas del preu de l'habitatge, l'arxipèlag registra el preu més alt del sòl de totes les comunitats.

L'INE inclou, entre les estadístiques experimentals, l'índex de preus d'habitatge de lloguer, que té com a principal objectiu mesurar l'evolució del preu de l'habitatge llogat com a residència habitual. Com en els casos anteriors, les Balears, amb dades del 2022, que són les darreres disponibles, registren l'índex de preus de l'habitatge de lloguer més alt.

Amb les dades dels preus del lloguer del portal Idealista, el preu mitjà per metre quadrat ha passat a les Balears dels 8,2 euros/m² el desembre de 2015 a 16,1 euros/m² el desembre de 2023, la qual cosa representa un augment del 96,1%, quasi el doble, mentre que Espanya ha passat de 7,4 euros/m² a 12,1 euros/m², amb un augment del 63,5%. La diferència entre el preu a les Balears i la mitjana de l'Estat és del 25% el desembre de 2023.

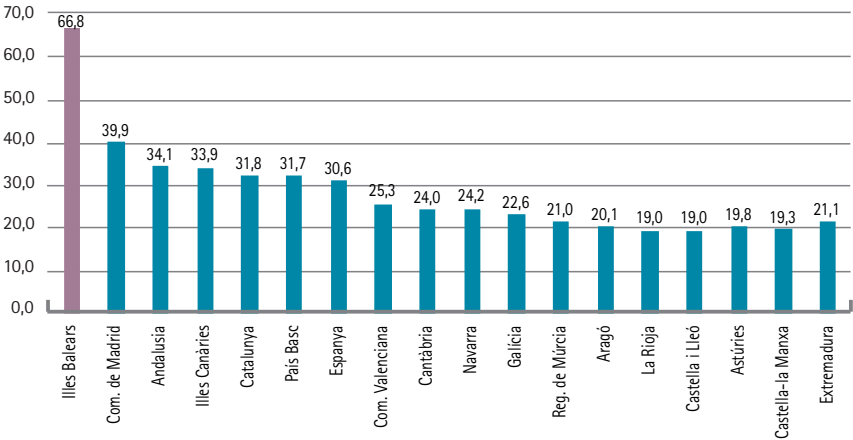
L'any 2023 el nombre de transaccions de compravenda d'habitatges van descendir des de les 19.006 de 2022, que era una de les xifres més elevades de tota la sèrie, fins a les 15.206. Això és una disminució del 20% i s'acosta a les xifres de 2019.

Pel que fa al lloc de residència i nacionalitat dels compradors, les Illes Balears tenen la taxa més elevada de transaccions fetes per no residents a Espanya, del 25 %.

L'any 2022 el valor mitjà de les transaccions de compravenda d'habitatges a les Illes Balears va assolir la xifra rècord de 402.700 euros per habitatge. L'any 2023, per diversos factors com els alts tipus d'interès, la xifra ha caigut un 6%, fins als 377.973 euros. A Espanya, el valor mitjà de les transaccions de compravenda ha passat dels 182.425 euros el 2022 fins als 180.749 euros el 2023, amb una baixada del 0,9%.

L'any 2022 el preu mitjà de les transaccions de compravenda d'habitatges a les Illes Balears va ser de 402.739 euros, mentre que la renda mitjana per llar es va situar en els 21.143 euros. Així, les Balears van ser la primera comunitat autònoma quant a preu de les transaccions, i la setena amb renda mitjana per llar. Si es posen en relació les dues variables, calculant quants anys són necessaris per pagar un habitatge si s'hi dedica un 30% dels ingressos, això resulta que l'esforç de les llars de les Illes Balears és de 63,5 anys, el més elevat de totes les comunitats autònomes, mentre que la mitjana a l'Estat és de 29,4 anys, menys de la meitat.

Esforç de les llars, en anys, per accedir a un habitatge de compravenda si es destina el 30 % de la renda, per comunitats autònomes (2022)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Ministeri de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana (2024), Transaccions immobiliàries de compravenda, i INE (2023), Enquesta de condicions de vida

6. JUSTÍCIA

No són bons temps per a l'Administració de Justícia. Així varem acabar el resum de l'any passat. Aquest 2023 és la constatació que hi ha marge per empitjorar i que, a més, no és un dels problemes prioritaris per a qui hi pot posar solució.

Hi ha hagut una entrada de 188.865 assumptes, uns 20.000 més que l'any passat (168.171). Se n'han resolt 176.520, davant els 162.698 que es resolgueren l'any 2022.

Per jurisdiccions, la civil és la que empitjora de manera més notable. Ha augmentat l'entrada d'assumpptes, que és inassolible. A Palma, cada jutjat ha rebut uns 2.000 casos nous el 2023. Hi influeix l'atribució del coneixement de reclamacions de transport aeri, i una certa professionalització en la forma de fer-ho, mitjançant empreses que es dediquen a aquestes reclamacions comprant o amb la cessió de drets per parts dels consumidors que han patit el retard o l'anul·lació del vol.

**Queden pendents
106.850 casos als jutjats
i tribunals de les Illes
Balears**

En l'àmbit administratiu es manté el creixement i és notori en els procediments relacionats amb la immigració il·legal.

La jurisdicció social es manté més o menys igual, però amb una càrrega elevada.

Per contra, la jurisdicció mercantil, si bé té un quart jutjat, el gruix de feina se centra en els concursos de persones físiques, nombrosos, però de tràmit processal senzill i concentrats, per llei, en un jutjat.

A la jurisdicció penal també apuja el volum de feina, i encara que no tenim dades per tipus delictius, és alarmant la quantitat de casos que es produeixen de tipus sexual. En una època en què se suposa que hi ha més llibertat, educació i informació, no es compren el perquè de tantes conductes delictives relacionades amb el sexe. Es compta des de juliol del 2023 amb un tercer jutjat de violència sobre la dona, que ajuda a descarregar els dos que teníem.

Estam en quart lloc de litigiositat a Espanya, només per darrere de les Canàries, Andalusia i Catalunya. Paral·lelament, tenim greus problemes per atendre la demanda. D'una banda, la falta d'espai. Si bé la ministra de Justícia va venir a anunciar la compra d'un solar per a la construcció d'un edifici nou a Palma, el fet és que la compra no s'ha dut a terme. La manca d'espai impedeix créixer en nombre de jutjats. D'altra banda, no s'omplen les places ni de jutges ni de lletrats ni de funcionaris. Només venen, obligades, les darreres promocions de cada cos, que marxen tot d'una que poden, i en el cas de funcionaris, no es cobreixen totes les places vacants perquè no hi ha interins suficients. Les Illes han deixat de ser un lloc cercat per ser un lloc evitat. L'alt cost de vida, juntament amb la manca d'habitatge, hi influeixen decisivament.

Encara queda marge per empitjorar, però no gaire. Així i tot, s'ha de reconèixer el gran esforç que fa tothom qui fa feina a l'Administració de Justícia i que són els que mantenen el servei públic que es dona.

7. LLENGUA

Pel que fa a l'ús del català en les proves de batxillerat d'accés a la Universitat (PBAU), es confirma la tendència descendent que va començar el 2018. El 2023 la mitjana d'ús del català es va situar en el 67,8%, 11 punts percentuals menys que el 2018.

Els alumnes de Menorca, com en anys anteriors, són els que empren més el català, i els d'Eivissa, els que l'usen menys

L'oferta de formació en llengua catalana es manté estable després dels efectes de la pandèmia. Com en anys anteriors, el 2023 s'han ofert tallers per a col·lectius concrets o centrats en habilitats lingüístiques específiques, com ara la competència oral. El nombre de certificats de coneixements de català emesos per diferents organismes es manté en un nivell molt similar al de l'any anterior.

El 2023, la III Escola d'Estiu de Lingüística Catalana (EDELCA) es va dur a terme a la seu de Menorca de la Universitat de les Illes Balears i va ser organitzada per la Universitat de Barcelona i la Universitat de les Illes Balears. L'objectiu d'aquest esdeveniment és oferir formació en lingüística catalana a estudiants de grau i de postgrau que vulguin completar el seu coneixement en aquest camp, amb atenció especial a estudiants d'universitats de fora del domini lingüístic català. S'hi varen inscriure 33 persones, de les quals quatre provenien de fora del domini lingüístic català. El Premi Aina Moll el va obtenir Elena Ríos, de la Universitat Jaume I, amb un treball sobre la lingüística de corpus aplicada a l'anàlisi de sinònims. A més de la guanyadora, hi va haver dos finalistes més: Xavier Pujol, de la Universitat de Barcelona, i Joana Pena, de la Universitat Pompeu Fabra.

Durant el 2023, el Govern de les Illes Balears va dur a terme tota una sèrie d'iniciatives per fomentar l'ús de la llengua catalana en l'àmbit judicial, entre les quals s'inclouen la tramesa d'una carta a la sala de Govern del Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears per demanar al Consell General del Poder Judicial (CGPJ) actuacions concretes per avançar en l'ús del català en l'Administració de Justícia a les Illes Balears; l'organització d'un curs de llenguatge jurídic català adreçat als graduats en dret i als alumnes dels estudis de dret, i la incorporació de 24 formularis nous relacionats amb les particularitats del dret a les Illes Balears al portal *Compendium.cat*.

L'Aferrada, esdeveniment impulsat per l'Obra Cultural Balear, va reunir més de 200 creadors de contingut de territoris de parla catalana amb l'objectiu de connectar els creadors de contingut digital i promoure l'ús del català en l'àmbit digital.

8. CULTURA

Si prenem com a termòmetre de la qualitat dels projectes els destacats pels professionals del sector a l'informe de l'*Observatorio de la cultura* de la Fundació Contemporànea, es produeix una baixada respecte a l'any anterior.

Les Balears no són destacades des del context estatal, a no ser pels projectes pluriterritorials, com són Fundació «la Caixa» o Fundació Juan March. En àmbits temàtics concrets, s'hi destaquen Apropa Cultura, els festivals EiMa i Mobofest, i el Centre Internacional de Fotografia Toni Catany.

*La cultura a les Illes
Balears continua
sense comptar amb
dades exhaustives i
desglossades per sectors
i illes*

Des de la perspectiva autonòmica, els experts continuen destacant el projecte del Teatre Principal de Palma i, a continuació i per ordre, el museu Es Baluard, la Fira de Teatre Infantil i Juvenil FIET; el festival de cinema Atlàntida Film Fest; el Teatre i Auditori de Manacor; la Fundació Pilar i Joan Miró a Mallorca; la Nit de l'Art; la Fira B! d'arts escèniques, i Casa Planas. Desapareixen, respecte als anys anteriors, la Fundació Mallorca Literària, CaixaFòrum Palma, i festivals com Mallorca Live i Alternatilla.

S'han declarat dos béns per la UNESCO (Menorca Talaiòtica i el vidre bufat), però n'ha desaparegut d'altres com Formentera Fotogràfica, i són escasses les exposicions i projectes sobre el patrimoni cultural de les Balears.

Es fa necessària una reflexió, una posada al dia de recursos i estructures i, sobretot, una planificació a petita i gran escala.

AGRAÏMENTS

El Consell Econòmic i Social de les Illes Balears agraeix la col·laboració de les institucions i del personal que han aportat informació estadística i documental per dur a terme aquesta memòria, sense les quals no seria possible elaborar-la.

Conselleria d'Agricultura, Pesca i Medi Natural

Institut d'Estadística de les Illes Balears (Ibestat)

Conselleria de la Mar i del Cicle de l'Aigua

Conselleria d'Empresa, Ocupació i Energia

Consells insulars de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera

Institut d'Estudis Baleàrics

Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB)

Universitat de les Illes Balears

